

NED. MAATSCHAPPIJ TOT BEVORDERING DER TANDHEELKUNDE

VERKORTE NOTULEN

van de twee en twintigste Jaarvergadering (twee en dertigste Algemeene Vergadering)
op Zaterdag 25 Januari 1936 te 16 ure en Zaterdag 26 Januari 1936 te 10 ure
in het Jaarbeursrestaurant te Utrecht.

Voorzitter: C h. F. L. N o r d.

Aanwezig, volgens presentielijst 112 leden.

1. *Opening.*

De openingsrede van den V o o r z i t t e r is in extenso in het Februari-nummer van het Tijdschrift opgenomen.

2. *Notulen en Ingekomen stukken:*

Daar niemand naar aanleiding van de in het Tijdschrift gepubliceerde Verkorte Notulen der 31ste Algem. Verg. een op of aanmerking heeft, worden deze aangenomen.

Ingekomen zijn berichten van verhindering van J. B e r k e n b o s c h—B e r e n d s (wegens familieomstandigheden) M o u l i j n, P a r m e t e n T e u l i n g s.

De V o o r z i t t e r heeft bericht ontvangen dat coll. J. S a n d e r s E z. eerst van avond, en van coll. J a n V i s s e r, dat hij pas morgen aanwezig kan zijn. De overige ingek. stukken zullen bij de punten worden behandeld.

3. *Jaarverslag van den Secr. Hoofdbestuurder.*

Dit jaarverslag wordt in het April-nummer van het Tijdschrift afzonderlijk opgenomen.

De V o o r z i t t e r dankt coll. S a l o m o n s voor zijn uitvoerig en uitstekend Jaarverslag en niet minder voor de toewijding, waarmede hij ook weer dit jaar voor de belangen van de Mij. heeft gewaakt en gewerkt. Moge hij nog vele jaren diezelfde werkkraft ten dienste stellen. (applaus).

Wijl geen opmerkingen werden gemaakt, is dit verslag aldus aanvaard.

4. *Jaarverslag van den Penningmeester H. B. en Begrooting over 1936.*

De heer E d e l a c h t het niet noodig thans, aan hetgeen in de bijlage is gepubliceerd, iets toe te voegen.

De heer *Flaumenhaft* vernam uit het Jaarverslag van den Secr. dat de O. en E. Comm. dit jaar niet heeft vergaderd, en niettemin staat op de Begrooting onder punt 6: O. en E. Comm. *f* 30.32.

De heer *Edel* antwoordt, dat niet bij elkaar komen en toch onkosten maken zeer goed samen kan gaan; dit kan door middel van telefoon, telegraaf of correspondentie gebeuren.

De heer *van Hasselt*, Voorzitter der Comm. kan hieromtrent geen inlichtingen geven.

De Voorzitter zegt 'n onderzoek door het D. B. toe, en deelt tevens mede, dat — blijkens accountantsonderzoek de uitgaven zijn gedaan en de rekeningen daarvan aanwezig waren.

De heer *Berman*, hoewel persoonlijk overtuigd, dat de kosten hard noodig zijn, vraagt, waarom de begrooting zoo sterk stijgende is en waarvoor al dat geld noodig is: b.v. bij n°. 6 staat C. Z. C. met de letters a. b. c.

Z.i. bestaat er te weinig contact tusschen de C. Z. C. en de afd. Zfds. Commissies, waardoor het voor deze commissies vaak moeilijk is, de bedragen, uitgegeven voor het werk van de C.Z.C., tegenover hun eigen leden te verantwoorden.

De Voorzitter verzocht den heer *Berman* deze opmerkingen te bewaren totdat het verslag van de C. Z. C. aan de orde komt, waarmede deze accoord gaat.

Daar niemand bezwaar heeft de Jaarrekening goed te keuren en de Begrooting-1936 te accepteren, zooals deze hier is afgedrukt, wordt hiertoe met algemeene stemmen besloten.

5. *Verslag van de Verificatie-Commissie en benoeming van een Verificatie-Commissie voor het loopende jaar.*

De Voorzitter deelt hierbij mede, dat — op verzoek van den tegenwoordigen penningmeester — het H. B. besloten heeft de boekhouding voortaan te laten nagaan door een accountant, die aan de Verificatie-Commissie een rapport uitbrengt, zooals heden is geschied.

De heer *Salomons* doet hierna voorlezing van het Verificatie-Comm.-rapport en van dat van den accountant, waaruit blijkt dat de administratie van den Penningmeester in uitmuntende orde was bevonden.

De Voorzitter stelt voor den penningm. te dechargeeren voor zijn beheer, met dankbetuiging voor de vele en gewichtige diensten aan onze Mij geweest (applaus). Dus is de penningm. over 1935 gedechargeerd! Spreker stelt, namens het D. B. voor als Verificatie-Comm. over 1936 aan te wijzen de coll. *Paerl*, *Koldewijn* en *Fabricius*.

De heer G ö t t l i c h vraagt of het nog noodig is, om 'n Verificatie-Comm. te benoemen.

De V o o r z i t t e r antwoordt, dat het werk van deze Comm. door het accountantsrapport alleen wat gemakkelijker is gemaakt, maar, daar ons reglement 'n Verificatie-Commissie kent, ziet hij er geen bezwaar in, die te handhaven.

De heer B u y s m a n vraagt of de Verific.-Comm. zelve inzage neemt van de boeken en bescheiden, of die accountant elk jaar wordt aangezocht om dit onderzoek te verrichten, of bestaat er 'n voortdurende band met hem.

De V o o r z i t t e r antwoordt, dat het D. B. den accountant aanwijst, die de stukken van A. tot Z. nakijkt; dit is 'n vergemakkelijking van de taak der Verificatie-Commissie, en tevens 'n waarborg voor de Algem. Vergadering.

De heer S a l o m o n s voegt hieraan toe, dat de accountant niets anders te doen heeft dan de boeken en bescheiden na te gaan, om te zien, of alles juist is geboekt. De Verificatie-Commissie echter heeft het recht bij den penningmeester aanmerking te maken over bepaalde uitgaven, die zij meent, dat niet juist zijn.

Men heeft hier dus twee verschillende werkzaamheden.

De V o o r z i t t e r vraagt of de verg. er zich mee kan vereenigen de genoemde collega's aan te wijzen als leden der nieuwe Verificatie-Commissie. Zoo ja, dan zijn die heeren benoemd.

De heeren K o l d e w i j n en P a e r l verklaren zich bereid, terwijl den heer F a b r i c i u s bericht van zijn benoeming zal worden toegezonden.

6. *Afdeelingsverslagen.*

De heer B e r m a n is getroffen door het feit, dat door de afd. Limburg een Bindend Besluit is aangenomen, waarbij het den leden wordt verboden zitdag te houden in een plaats, waar reeds een collega is gevestigd.

Ook in Noord-Holland is daarover gesproken, maar unaniem was men er tegen om dit in een Bindend Besluit vast te leggen, en vraagt of het toelaatbaar is, om de afdeelingen daarin vrij te laten.

De V o o r z i t t e r ziet hierin geen bezwaar; de onderlinge verhoudingen en de mentaliteit zijn in de eene afd. geheel anders dan in de andere — vandaar verschil van meening omtrent de invoering van een Bindend Besluit, waartoe elke afd. gerechtigd is naar eigen goedvinden, behoudens goedkeuring van het H. B.

De heer V l e m i n g vraagt of een Bindend Besluit van een afd. ook bindend is voor andere leden der Mij., die niet op het territorium dier afd. wonen, maar b.v. in een grensgemeente.

De Voorzitter antwoordt, dat men zich moet houden aan de Bindende Besluiten, van de afd. waar men praktiseert, dus onverschillig waar de collega woont.

De afd. verslagen worden daarna alle voor kennisgeving aangenomen.

7. *Jaarverslagen.*

a. Commissie tot Beheer van het Steunorgaan.

De Voorzitter brengt, wjl niemand het woord over dit verslag verlangt, den Comm. dank voor de ook in dit jaar gedane werkzaamheden.

b. Bemiddelingsbureau voor Waarneming of Assistentie.

De heer V l e m i n g brengt naar voren een hem bekend geval van een dokter, die een praktijk van een tandarts wilde waarnemen. Hij schreef een brief aan dat Bureau en ontving geen antwoord; een schrijven van den afdelings-secretaris mocht evenmin antwoord erlangen.

De Voorzitter verzoekt coll. V l e m i n g deze schriftelijke gegevens aan den Secr. H. B. te verstrekken, opdat deze zaak een punt van bespreking kan uitmaken op de eerste D. B. Vergadering.

c. Incassobureau.

Hierover worden geen opmerkingen gemaakt.

d. *Commissie van Schooltandverzorging.*

De heer B e r m a n wijst op een opmerking, voorkomend in dit verslag, over een waargenomen schooltandartsdienst in Wieringerwaard, (waar nog geen tandarts is gevestigd), en waarvan de collega's in de buurt niets weten: spreker zou gaarne weten hoe dit zat.

De Voorzitter moet het antwoord schuldig blijven, en daar de Voorzitter dezer Comm. nog niet aanwezig is, verzoekt spreker aan coll. B e r m a n om zich direct schriftelijk te wenden tot den den secr. der commissie.

De heer V a n E u p e n, vindt het niet juist, dat bij de behandeling der rapporten van deze comm., niet alleen dit jaar, maar ook vorige jaren, geen harer leden aanwezig was, zoodat vragen uit de Vergadering niet behandeld kunnen worden.

De Voorzitter is het hiermede volmaakt eens en daarom zullen wij en een volgende Algem. Verg. uitdrukkelijk stipuleeren, dat wij de betrokken collega's gaarne aanwezig zullen zien.

De heer B a c k e r D i r k s wil wijzen op een in het Tijdschrift voorkomend bericht van de opheffing van Schooltandverzorging in Zaan-
dam; de motieven tot dit besluit waren z.i. in niet gelukkig gekozen be-
woordingen vermeld, reden waarom hij den Secr. van het H. B. verzocht,
deze voortaan niet te publiceeren: het bericht alleen is voldoende.

De Voorzitter wijst coll. Backer Dirks er op, dat niet de Secr. H. B. daarvoor verantwoordelijk is, maar de Redactie van het Tijdschrift. Het bericht is overgenomen uit de pers en spreker vindt dat dit wel degelijk thuis behoort in een blad, dat ter kennis komt van alle Tandartsen.

De minder gelukkige uitlating is derhalve voor rekening van B. en W. te Zaandam. De redactie treft hier geen blaam, maar, dat naar aanleiding van dit bericht de comm. van schooltandverzorging meedeelt, welke stappen zij gedaan heeft om deze zonderlinge opmerking te redresceeren, vindt spreker gelukkiger.

De heer Margadant wil even stelling nemen tegen een dergelijke meening als coll. Backer Dirks hier aankondigt, en dit te meer omdat het zou gaan lijken op een lichte censuur van datgene, wat in het Tijdschrift zou worden gepubliceerd.

Wanneer men een bericht vindt, dat zoo in strijd is met de belangen van de tandheekunde en van de Commissie, dan staan ongetwijfeld de kolommen van het Tijdschrift open voor elke bestrijding van een dergelijk bericht of goede argumenten, die van de zijde der schooltandcomm. zouden worden ingezonden.

Het Verslag wordt aanvaard.

e. Onderwijs en Examen-Commissie.

De heer van Hasselt zegt, dat men, naar aanleiding van het zeer korte verslag van den Secr., allicht zou denken, dat de O. en E. comm. niets heeft gedaan. Dat is niet geheel juist. De leden onderling hebben een vrij uitvoerige correspondentie gevoerd, zonder noodzakelijkheid van een directe bijeenkomst, welke ook verhinderd is door een vrij ernstige ziekte van den Secr., coll. Verloop.

Het voornaamste feit echter, dat deze comm. zoo weinig heeft kunnen doen, en ook in de toekomst heel weinig zal kunnen doen, ligt in gebrek aan contact tusschen de onderwijsautoriteiten op tandheekkundig gebied in Utrecht en onze Mij. Dat ligt niet aan ons: elke poging tot contact krijgen of behouden, is door de Lectoren-Vergadering en de Lectoren van de hand gewezen.

De Voorzitter zou deze woorden willen onderstrepen: bij een onderhoud met den secr. van het college van curatoren en den Voorzitter van de Medische Faculteit is wel duidelijk gebleken, dat buitenstaanders aan de onderwijssituatie in Utrecht heel weinig zullen kunnen veranderen, zoolang wij niet tegen deze burcht gaan stormloopen, doch het wil 't Hoofdbestuur voorkomen, dat onze Mij. (tenzij de Algemeene Vergadering van andere meening is) het voorloopig moet blijven probeeren met maatregelen van meer intiemen aard, en onder het motto: *Frappez, frappez toujours*" om ook van hoogerhand trachten iets gedaan te krijgen in de door ons aangegeven richting.

De heer Flaumenhaft vraagt of de Voorzitter ook eenige mededeeling zou kunnen doen omtrent den aard der klachten, die hem noopten het bovenvermelde onderhoud aan te vragen.

De Voorzitter heeft daartegen geen bezwaar. In dit geval ging het voornamelijk over den ontstellenden, steeds voortdurende toeloop van studenten en de toenemende moeilijkheid van het geven van onderwijs, met gevolg, dat voor het afgelopen tweede jaar 175 studenten waren, van wie 35 tot het 3e jaar werden toegelaten. Erger was daarbij het feit dat het voor de 140 een volkomen mysterie was, waarom zij niet werden, toegelaten.

Naast de door de Nederlandsche wet gewaarborgde theoretische en praktische examens, bestaat een macht, welke decreteert of de studenten al of niet een jaar langer zullen moeten doen over een bepaald studiejaar, zonder dat tekst en uitleg aan de betreffende wordt gegeven van de reden, waarom dit geschiedt.

De studenten van 't laatste jaar komen op een examen terecht, maar over de 1e en 2e jaars beslist het college van Lectoren omtrent al of niet toelating tot een volgend jaar. En, voor zoover mij gebleken is, bepaalt ieder docent zelf, hoe dat voor zijn vak zal zijn, en deze bepaling is beslissend; hoe die docent zich zijn meening heeft gevormd is niet alleen voor den student, maar ook voor zijn collega's een mysterie.

Zonder den indruk te willen wekken, dat er aan het Instituut dingen gebeuren, die niet door den beugel kunnen, staat voor spreker vast, dat de *methode* niet deugt.

De heer Pool is het er mee eens, dat het in Utrecht vaak mysterieus toegaat, maar hij meende dat een student zich bij den pedel kan vervoegen om de cijfers te vragen, en dus kan zien waarvoor hij onvoldoende heeft.

De heer Flaumenhaft merkt op, dat dit tegenwoordig niet meer is toegestaan.

De heer Pool vraagt of het niet mogelijk is, dat die afgewezen student bij een instantie inlichtingen vraagt omtrent niet toelating van het 2e naar het 3e jaar; hem was ter oore gekomen, dat sommige studenten wisten, dat dit op conserveerend gebied was gebeurd. *Hoe* weten zij dat dan?

De Voorzitter antwoordt, dat het hier geen examen is, maar onderwijs, en op grond van onderwijs wordt hij afgewezen. Sprekers kennis loopt toevallig over een niet onaanzienlijk aantal Instituten in het Buitenland, en daar bestaat het stelsel, dat de studenten punten of cijfers krijgen voor het werk, dat zij inleveren, zoodat zij zelf steeds op de hoogte zijn, hoe zij er voor staan.

In Utrecht komt hij pas aan 't eind van 't jaar, tot de wetenschap, dat hij is afgewezen, zonder te vernemen, waarom!

Van jong afgestudeerde collega's, die in den vlotsten tijd de studie hebben volbracht, en die dus geen grieven kunnen hebben, hoort men dezelfde verhalen: van overgang van het 1e naar het 2e, en van het 2e naar het 3e jaar hebben zij nooit iets begrepen.

De heer D u y z i n g s ziet de groote fout in het tekort aan assistenten; er zijn 220 2e jaars, voor wie er hoogstens 2 of 3 assistenten zijn. Het is geen kwestie van het Instituut, maar van gebrek aan goede krachten, dat beteekent, dat het een kwestie is van de Regeering, die het geld niet beschikbaar stelt. Zou het niet goed zijn, dat de Mij. zich tot den Minister wendde?

De V o o r z i t t e r is niet overtuigd, dat een zeer voldoende aantal assistenten voldoende verandering ten goede zal geven: daardoor maakt men het onderwijs niet beter.

Men kan geen behoorlijke assistenten krijgen, omdat men hun een controleerende taak opdraagt, waarvoor elk verstandig jong tandarts na eenigen tijd stichtelijk bedankt.

De heer P o e l s t r a, als assistent van het Instituut, vindt de opmerking van coll. D u y z i n g s, dat wij meer assistenten noodig hebben, zeer juist. Er is echter iets anders, dat foutief is, nl. dat er assistenten zijn, die een eigen praktijk hebben; werden zij behoorlijk gehonoreerd, dan zouden zij zich buiten de Instituut-uren meer aan wetenschappelijk werk kunnen wijden, dan zou hun onderwijs veel meer effect sorteeran.

De V o o r z i t t e r geloofl niet, dat de Minister, onder deze omstandigheden, assistenten zou aanstellen, die behoorlijk bezoldigd worden; den assistenten eigen praktijk ontzeggen, is niet noodig: het Buitenland geeft ons daarvan verheugende voorbeelden. Tenslotte de vraag: Moet onze Mij. naar buiten zeggen: Zoo is het? (Stemmen: Ja) of moeten wij de zaak laten loopen, zooals zij is.

De heer P a e r l zou willen voorstellen, dat het H. B. dit onderwerp op de agenda van zijn volgende vergadering plaatst; intusschen voeling houdend met de O. en E. Comm., om dan op de volgende Mij. Verg. met een advies te komen.

De V o o r z i t t e r geloofl, dat dit een juist voorstel is: persoonlijk zou hij van tweeën één willen doen: of niets doen, of als Mij. zeggen, dat het op dit oogenblik ongewenscht is, ons met kracht met de onderwijs-toestanden in Utrecht te gaan bemoeien, waaruit zou moeten volgen, door middel van voortgezet onderwijs, in de leemten van Utrecht te voorzien.

De heer P a e s i wil een parallel trekken met het Nederlandsch Onderwijzers Genootschap, waarbij de Regeering de onderwijzersopleiding

heeft stopgezet, omdat er teveel leerkrachten kwamen. Dit zou z.i. in Utrecht op de a.s. studenten kunnen worden toegepast.

De heer *Duyzings* vindt voorstel-*Paerl* wel beter.

De heer *van Hasselt* spreekt zijne voldoening uit over de buitengewoon interessante discussie, ook voor de O. en E. Comm. van belang, en zou willen adviseeren dat een machtig lichaam als de Mij. zich nogmaals wendde tot de leiding van het Tandh. Instituut, om te trachten de zoo noodzakelijke samenwerking te verkrijgen.

De *Voorzitter* stelt voor, naar aanleiding voorstel-*Paerl*, om te besluiten, dat wij op onze a.s. Alg. Verg. het onderwijs ingeleid krijgen, door welke instantie dan ook, bekeken naar aanleiding van het alhier gesprokene.

Met algemeene stemmen wordt hiertoe besloten.

De Vergadering wordt geschorst tot 's-avonds 8 uur.

2e ZITTING VAN ZATERDAGAVOND 20 UUR.

De *Voorzitter*: Ik heropen de vergadering en vervolg de behandeling van:

7. *Jaarverslagen*.

f) Commissie voor de „Nazorg”.
Wordt zonder opmerking aanvaard.

g) Polikliniek-Commissie.

h) Commissie voor Beroepsethiek.

i) Commissie voor den Middenstand.

Deze verslagen worden zonder op- of aanmerkingen aanvaard.

j) Centrale Ziekenfonds-Commissie.

De *Voorzitter*. Het Hoofdbestuur vond het wenschelijk, dat hierbij aan de Algemeene Vergadering een uiteenzetting werd gegeven van hetgeen in deze wordt gedaan en zal worden gedaan of althans voorgesteld.

Vandaar dat wij den heer *Paerl*, vice-voorzitter der C. Z. C. hebben verzocht U over de hulp in de ziekenfondsen bezig te houden. Daarna zal de voorzitter der commissie U spreken over het vormen van een kas voor ziekenfonsaangelegenheden.

I. *Inleiding van den Vice-Voorzitter der C. Z. C. over Tandheelkundige hulp in de Ziekenfondsen.*

De heer *Paerl*.

Mijnheer de Voorzitter, Dames en Heeren!

Ik heb met genoegen de uitnoodiging aangenomen om een inleiding te houden over de tandheelkundige hulp in de ziekenfondsen, omdat de

C.Z.C. zoo vaak bemerkt, dat tal van collega's op dit punt slecht zijn georienteerd. Dit is vooral den velen jongeren niet kwalijk te nemen, omdat er een belangrijk stuk historie aan deze zaak vastzit.

Sinds jaren spreekt men reeds van tandheelkundige hulp aan ziekenfondspatienten, zonder er zich rekenschap van te geven, wat het zeggen wil, tandheelkundige hulp in een sociaal verzekeringssysteem, wat het ziekenfonds toch eigenlijk is, op te nemen.

Voordat men in de meeste ziekenfondsen wordt aangenomen moet men, behalve dat men aangetoond heeft een inkomen te hebben beneden een vastgestelde grens, een verklaring teekenen, dat men geen kwaal of acute ziekte heeft.

Wat de mond betreft, is het natuurlijk onmogelijk een dergelijke verklaring te teekenen, daar practisch bijna niemand van het tegenwoordige ziekenfondspubliek een verklaring zou kunnen afleggen, dat hij een gezonde mond heeft.

Wanneer men de tandheelkundige behandeling wil verzekeren, kan men dit het beste vergelijken met een brandverzekeringsschappij, die brandende huizen gaat verzekeren.

Het eenige juiste zou dus zijn, dat ieder, die in het ziekenfonds recht wil doen gelden op conserveerende behandeling, verplicht is voor eigen rekening eerst zijn mond in gezonden staat te doen brengen en zich bovendien verplicht, zich te zullen onderwerpen aan geregelde tandheelkundige controle bij zijn ziekenfondstandarts. Ook zal hij zich verder volgens het systematisch-rationeële behandelingsplan hebben te laten behandelen.

Het komt mij niet ondienstig voor, over de systematisch-rationeële behandeling nog een en ander te zeggen. Ik hoop straks nog nader hierop terug te komen. Voorloopig verwijs ik naar het zoogenaamde N. P. P.-rapport.

Voor de jongeren, die het ontstaan van dit rapport in onze Maatschappij niet hebben meegemaakt, wil ik nog even zeggen, dat hiermede bedoeld wordt, het rapport omtrent tandheelkundige behandeling van niet particuliere patienten.

Wanneer wij kunnen bereiken, dat de zoo juist genoemde principes bij het ziekenfondswezen ingevoerd worden, dan geloof ik, dat wij eenige orde kunnen brengen in den chaos, die in het algemeen in ons land op tandheelkundig terrein in de ziekenfondsen heerscht. Het zal echter nog een behoorlijke tijd eischen, voor wij zoo ver zijn. Wij zullen in de eerste plaats de collega's, welke vreemd staan tegenover ziekenfondspraktijken, en zelfs misschien verschillende ziekenfondstandartsen, die aan den ouden gang van zaken eenigszins, ik zou haast zeggen vastgeroest zitten, alsook de medici, ziekenfondsbesturen, verzekerden en allen, die met het vraagstuk iets te maken hebben, dienen te overtuigen, dat dit de meest economische en doelmatige methode is, om een oplossing te brengen in dit moeilijke vraagstuk.

Maar zoover zijn wij helaas voorloopig nog niet, dat dit algemeen ingezien wordt, en men vreest nog altijd, dat de „DURE” tandheelkunde te veel dubbeltjes zal kosten.

Om U in deze materie een beter inzicht te doen krijgen, zal ik trachten U een kort historisch overzicht te geven van de ontwikkeling der tandheelkundige behandeling in de ziekenfondsen in ons land, gedurende de laatste 25 jaar.

Vroeger, dus laten wij zeggen omstreeks 25 jaar terug, en ook zelfs nu nog wel, werd in de kleine provincieplaatsen en ten plattelande in het geheel geen tandheelkundige hulp in de ziekenfondsen door tandartsen gegeven, maar extraheerden de huisartsen het pijnlijke element.

In de grootere plaatsen en centra van ons land waren enkele ziekenfondsen, die eenige tandartsen op een of andere wijze aan hun organisatie verbonden of in dienst hadden.

Deze tandartsen mochten in den regel een klein bedrag per jaar voor extracties aan het ziekenfonds in rekening brengen. Dit behoeften dus de patienten niet te betalen, terwijl verder voor elke verrichting, tot zelfs de anaesthesie door hen moest worden betaald.

Om U een klein beeld te geven, zal ik U eenige van die verrichtingshonoraria, door de patient te betalen, noemen.

Extracties	f 1,—
Annaesthesie	„ 1,— per element
Tandsteenreiniging	„ 1,—
Vullingen	„ 3,—
Zenuwbehandelingen	„ 1,— extra.
Volledige prothesen varieerden tusschen	f 60,—, f 75,— tot f 90,—.

U begrijpt wel, dat van een werkelijke tandheelkundige behandeling, in den goeden zin van het woord, niet veel kwam. De menschen konden deze tarieven, als f 3,— per vulling, niet betalen en ik stel mij voor, dat er weinig tandartsen zullen zijn, die het er niet mee eens zijn, dat f 1,— geen honorarium is voor een wortelkanaalbehandeling.

In sommige plaatsen b.v. Amsterdam, had men enkele ziekenfondsen, die poliklinieken exploiteerden, tandartsen een vast bedrag per jaar betaalden voor enkele uren per week en die verder hun patienten ongeveer de bovengenoemde tarieven berekenden.

Ongeveer 15 à 20 jaar geleden propageerde de ziekenfondscommissie in onze Maatschappij, onder voorzitterschap en stuwende leiding van collega Bruske, dat, wilde men de tandheelkundige hulp aan de massa brengen, het noodzakelijk was, de conserveerende behandeling (door eenvoudige middelen, plastische vullingen b.v.) in de premie begrepen, te verstreken, zoodat de leden van het ziekenfonds, zonder dat het hun extra geld kostte, hun mond konden laten sanceren. Ook toen reeds deelde collega Bruske in een rapport mede, dat daar later wel een wijziging in noodig zou zijn en de patienten iets voor conserveerende behandeling zouden moeten bijbetalen.

Het duurde echter verscheidene jaren voordat er iets bereikt werd, maar voor ongeveer 16 jaar gelukte het eindelijk ziekenfondsen te Amsterdam eenigszins in deze richting te overtuigen, met het gevolg, dat enkele ziekenfondsen hun poliklinieken zoo inrichtten, dat de patienten

voortaan uitsluitend voor prothese-werk een bepaald bedrag moesten bijbetalen.

Andere groepen van ziekenfondsen sloten met enkele tandartsen een contract af, waarbij zij dan ook voor hun leden op deze zelfde voorwaarde hulp verkregen.

Deze tandartsen hadden dan ieder hun eigen polikliniek voor hun ziekenfondsleden.

Later, nadat er een conflict was ontstaan, tusschen deze laatste groepen van ziekenfondsen en de Nederlandsche Maatschappij tot Bevordering der Tandheelkunde, werden deze tandartsen ontslagen en richtten ook deze fondsen samen een groote polikliniek te Amsterdam op en stelden zij eenige niet-Maatschappij-leden als tandartsen aan.

Zooals U wel bemerkt zult hebben, was er op dit moment nog geen sprake van wat wij noemen vrije tandartsenkeuze (ook thans nog niet).

Verder hebt U wel bemerkt, dat ik nog alleen maar gesproken heb van Amsterdam, terwijl in de kleinere plaatsen en ten plattelande nog geen hulp, als boven omschreven, werd verleend.

Eenige jaren later kreeg de tandheelkunde in het ontwerp-ziekte-verzorgingswet-T a l m a en later -A a l b e r s e, ook een bescheiden plaats.

Onze rechtskundige adviseur Mr. N o r d T h o m s o n stond in dien tijd de toenmalige ziekenfondscommissie, welke een zuiver adviseerende taak aan het Hoofdbestuur had, met raad en daad ter zijde en heeft toen ter bevoegde plaatse eenige invloed op het ontwerp van wet kunnen uitoefenen, waardoor het zoeven genoemde resultaat bereikt werd.

Deze ontwerpen zijn echter tot op den dag van heden nog geen wet geworden, zoodat elke wettelijke regeling achterwege bleef.

In 1922 werd een Unificatie-commissie in het leven geroepen, waarin alle groepen, welke iets met de ziekenfondsen te maken hadden, vertegenwoordigd waren.

Ook de Nederlandsche Maatschappij tot Bevordering der Tandheelkunde was daarin vertegenwoordigd door de collega's B r u s k e en P i t s c h.

Deze unificatiecommissie stelde zich toentertijd op het standpunt, dat de tandheelkundige verzorging voor de volksgezondheid van groot belang is en dat bij de reorganisatie van het ziekenfondswezen een behoorlijke tandheelkundige behandeling voor de massa verzekerd moest zijn.

Ook moesten, naar het oordeel der commissie, evenals voor de doktoren en apothekers, voor de tandartsen, die aan de fondsen meewerken, rechten en verplichtingen behoorlijk zijn omschreven en verzekerd.

Deze Unificatie-Commissie vond het van groot belang, dat de uitoefening der tandheelkunde als vrij beroep zonder belemmeringen van secundaire invloeden werd beoefend.

De ervaring heeft n.l. geleerd, dat slechts op de basis van dit beginsel goede tandheelkundige hulp in de ziekenfondsen tot haar recht kan komen.

Het systeem, waarbij tandartsen in loondienst van ziekenfondsen in de door deze geëxploiteerde poliklinieken hulp verleen, achtte de com-

missie niet in het belang van een goede tandheelkundige behandeling.

Dit geldt te meer bij die ziekenfondsen, waar het systeem bestaat, dat de tandprothese door het ziekenfonds aan de patient-verzekerde verstrekt wordt en waarbij dit fonds door de winst op dit onderdeel der tandheelkunde de kosten der polikliniek ten deele dekt. Ik citeer hier bijna woordelijk het rapport der commissie, Even verder lezen wij:

„Enkele leden der commissie meenden, dat het maximum aantal „der verzekerden, bij één tandarts ingeschreven, gezien de er- „varingen, 6000 zou moeten bedragen.

„De meerderheid der commissie had echter bezwaar tegen dit „cijfer en ook tegen een, in de commissie voorgesteld vast bedrag „per ziel, ad f 1,— per jaar, omdat men van de gedachte uitging, „dat, gezien de huidige graad van populariteit der conserveerende „behandeling, de hulp niet zoo groot zal zijn, als door de leden, „behoorende tot de minderheid werd verondersteld. Ten slotte werd „met de grootst mogelijke meerderheid besloten, ten behoeve van „de tandheelkundige hulp door de ziekenfondsen f 0,50 per ziel te „reserveeren. Deze regeling zal dan gedurende een proeftijd van 2 „jaar van kracht zijn, terwijl een controle-commissie zal hebben na „te gaan, in hoeverre de hulpvragenden, in het aantal ingeschrevenen „begrepen, al of niet den beschikbaren werktijd der medewerkende „tandartsen in beslag zullen nemen.

„Als financieele basis werd gesteld een salaris van f 6,— per „uur.

„Na dezen proeftijd zal moeten worden vastgesteld:

„a) hoe groot het maximum aantal ingeschrevenen per tandarts „zal moeten bedragen, en

„b) hoe groot het vaste bedrag per ziel per jaar behoort te zijn.

„De Commissie vereenigde zich, vrijwel unaniem, op de vol- „gende conclusies:

„I. Alle verzekerden zijn door vrije keuze ingeschreven op „naam van een der medewerkende tandartsen tot een maximum van „12.000 per tandarts.

„II. De tandarts stelt een afzonderlijken tijd beschikbaar voor het „behandelen van ziekenfondspatienten.

„III. De tandarts zorgt voor polikliniek- en wachtkamerruimte, „instrumentarium, materiaal en personeel. Gedurende den polikli- „niektijd worden uitsluitend ziekenfondspatienten behandeld.

„IV. De ziekenfondsen reserveeren voor tandheelkundige hulp „50 cent per ziel en per jaar.

„V. De tandartsen worden gehonoreerd met f 6,— per dage- „lijksch verkeer.

„VI. De vergoedingen voor prothese worden door de verzeker- „den aan het ziekenfonds voldaan; het ziekenfonds verrekent deze „bedragen met den tandarts. De prothetische behandeling zal in af- „zonderlijke uren, na den polikliniektijd door den tandarts worden „verricht. (De verzekerden zullen hebben te vergoeden: voor een

„volle onder- of bovenprothese naar gelang van de locale omstandigheden wisselend f 25,— tot f 30,—; voor partieele prothesen per „stand of gouden klem f 3,—).

„VII. Een commissie van vijf leden zal toezicht houden op de „juiste naleving dezer bepalingen. Deze commissie zal worden samengesteld uit twee afgevaardigden, te benoemen door de ziekenfondsen, en twee afgevaardigden, door de Ned. Maatschappij tot „Bevordering der Tandheelkunde, welke samen een onpartijdigen „vijfde als voorzitter kiezen.

„VIII. Deze regeling zal na een proeftijd van twee jaar kunnen „worden herzien.

„De algemeene bepalingen, welke in de commissie zijn aangenomen, in verband met de rechten van artsen, apothekers en tand- „artsen, zijn vanzelfsprekend, aan deze bepalingen toe te voegen”.

Tot zoover het Unificatie-rapport, dat helaas, tenminste van ons tandheelkundig standpunt gezien, nooit ten uitvoer werd gebracht en wel daarom helaas, omdat, indien de proeftijd van 2 jaar toentertijd genomen was, de C.Z.C. nu niet meer zooveel tijd zou behoeven te verspillen om aan te toonen, dat de eischen door onze Maatschappij gesteld, billijk en juist zijn.

In Juni 1929 werd in de Algemeene Vergadering van de Maatschappij een commissie benoemd ter bestudeering van het vraagstuk „Verschaffing van tandheelkundige hulp aan niet-particuliere patienten” en in de vergadering van Februari 1930 werd door deze commissie, welke onder leiding stond van collega H o l t h a u s, het zoogenaamde N.P.P.-rapport uitgebracht.

Straks, wanneer ik iets meer over de systematisch-rationeële behandeling zal mededeelen, zal ik nog even nader op dit N.P.P.-rapport terug kunnen komen. Voorloopig ga ik nog door met mijn historisch overzicht.

In den loop der jaren was het onze Maatschappij gelukt, langzamerhand in enkele centra van ons land zoogenaamde collectieve contracten af te sluiten (wij spreken tegenwoordig liever van basis-contracten), welke onze principieele en financieele eischen eenigszins benaderden. Ik noem hierbij, om enkele grepen te doen, de Onderlinge Ziekenfondsen Velseroord en Velzen, te IJmuiden-O. en Velsen, het Middelburgsch Ziekenfonds, het Maatschappij-ziekenfonds Haarlemmermeer en Omstreken, het Maatschappij-ziekenfonds Den Bosch en enkele andere, hoewel niet bij alle onze eischen omtrent honoreering volledig waren ingewilligd. (Ziekenzorg te Amsterdam kreeg een Maatschappij-polikliniek contract, waarin indertijd geen vrije tandartsenkeuze is opgenomen en daar ook thans nog niet geldt). Het aantal basis-contracten met vrije tandartsenkeuze is in de laatste jaren, sinds het optreden van de tegenwoordige C.Z.C., belangrijk uitgebreid.

Sinds 1931 heeft de Maatschappij ingesteld de Centrale Ziekenfonds-Commissie, welke oorspronkelijk stond onder leiding van collega B e c k e r en sinds de laatste jaren onder leiding van onzen secretaris-hoofdbestuurder, collega S a l o m o n s.

Van deze gelegenheid wil ik gebruik maken, om mijn bewondering uit te spreken over de actieve, vruchtbare en sympathieke wijze, waarop collega S a l o m o n s leiding aan deze commissie geeft en verschillende successen van den laatsten tijd schrijf ik voor een groot deel toe aan de achting, waardeering en het vertrouwen, die hij ook bij de tegenonderhandelaars geniet.

Nadat het D. B. van onze Maatschappij een bespreking had gehad met het D. B. van de Maatschappij voor Geneeskunst, was het hoofdstreven van de C.Z.C. er op gericht, in samenwerking met de H. C. van de Maatschappij voor Geneeskunst, te komen tot een overeenkomst van beide maatschappijen tot samenwerking op ziekenfondsgebied. Zoo mogelijk zou daar later ook bij uitgenoodigd worden de Maatschappij van Pharmacie.

De voorstellen van samenwerking, welke door ons H. B. vrij spoedig en door het H. B. der Maatschappij voor Geneeskunst na twee jaar van besprekingen aangenomen werden en door dit laatste H. B. voorgelegd waren aan de algemeene ledenvergadering van 1 en 2 Juli 1935 te Rotterdam, werden helaas aangehouden tot de Maart-vergadering van 1936, zoodat van een uiteindelijk resultaat nog niet gesproken kan worden.

De besprekingen met ziekenfondsen en collega's werden door de verschillende afdelingsziekenfondscommissies in eerste instantie gevoerd, waarbij sommige zeer actief waren, andere helaas weer wat minder, maar die alle dank verdienen voor het werk, dat zij verrichten.

Niettemin moet, mijns inziens, de C.Z.C. heel vaak nog te veel zelf hier en daar onderhandelingen voeren, wat voor een groot deel komt door de onderhandelingen met de H. C., omdat, vooral wat de Maatschappij-fondsen betreft, deze besturen niets kunnen doen of beslissen zonder de H. C., welke weer uitsluitend contact dient te zoeken met de C.Z.C.

Toch mogen wij verwachten, dat het zeker ook aan die poging van de beide maatschappijen, om tot samenwerking te komen te danken zal zijn, dat geleidelijk verschillende ziekenfondsen de wenschen van onze Maatschappij zullen gaan billijken en doorvoeren.

Ik heb steeds gesproken van Maatschappij-fondsen en andere. Ik wil even uitleggen aan degenen, die het niet weten, welke soorten ziekenfondsen er zijn.

Ten eerste zoogenaamde Maatschappij-ziekenfondsen. Dat zijn ziekenfondsen, die eigendom zijn van de Nederlandsche Maatschappij tot Bevordering der Geneeskunst. Het bestuur werd tot heden meestal gevormd door afgevaardigden uit de deelnemers-artsen, deelnemers-apothekers en afgevaardigden van de verzekerden, doch hierin zal vermoedelijk binnenkort verandering komen.

Dan de zoogenaamde onderlinge ziekenfondsen. Dat zijn vereenigingen, waarvan het bestuur bestaat uit leden gekozen door een uit de verzekerden. Deze fondsen sluiten met de apothekers, artsen en tandartsen contracten, terwijl deze groepen hoogstens adviseerende stem in het bestuur hebben. Vele van deze fondsen zijn aangesloten bij de landelijke Federatie ter behartiging van het ziekenfondswezen. Tot deze groep van

onderlinge ziekenfondsen kan men ook de R.K. Ziekenfondsen rekenen, welke afzonderlijk georganiseerd, dus niet aangesloten zijn bij de Federatie van ziekenfondsen.

Een derde groep zijn de zoogenaamde ondernemersziekenfondsen. Dit zijn ziekenfondsen, die in het leven geroepen zijn door eenige verzekeringsmaatschappijen en beheerd worden door de directies van deze maatschappijen. Noch de medewerkende artsen, apothekers of tandartsen, noch de verzekerden hebben hier eenige medezeggenschap.

* * *

Mijn historisch overzicht, dat uit den aard der zaak nog als zeer onvolledig beschouwd moet worden en 't welk ik getracht heb in zeer grootte lijnen te geven, zal ik hiermede beëindigen om over te gaan tot bespreking van de tandheelkundige hulp, zoover deze in ziekenfondsen dient verstrekt te worden.

Het is de C.Z.C. meermalen gebleken, dat de collega's zeer uiteenlopende opvattingen hebben over de tandheelkundige hulp, die aan de ziekenfondspatienten verstrekt kan worden.

Er zijn er, die zich in hoofdzaak bepalen tot het extraheeren van het pijnlijke element en dan den patient weer weg laten gaan, zonder verder met hem over het saneeren van zijn mond te spreken.

Sommigen trachten zoo'n pijnlijk element te behouden, zoo noodig met een uitgebreide pulpabehandeling en bekommeren er zich verder niet om, hoe de verdere toestand van den mond is.

Weer anderen voldoen aan het verzoek van een patient, om eenige elementen, die carieus zijn en die hij graag behoudt, te vullen, of eenige tanden te vullen uit aesthetische overwegingen, zonder den patient er maar eenigszins op te wijzen, dat verdere behandeling van den mond in zijn geheel gewenscht is.

Zeer vaak komt het ook voor, dat op verzoek van den patient in het front eenige extracties verricht worden om een partieele prothese te maken, terwijl de rest van den mond vol zit en ook blijft zitten met carieuse elementen en hier en daar zelfs necrotische radices.

Een andere groep collega's zal, zeer conscientieus volgens hun meening, monden van patienten in orde trachten te maken en zooveel mogelijk zien te conserveeren, kleine zoowel als groote caviteiten vullen en vele pulpabehandelingen doen en zelfs diep carieuse elementen met gangraen gaan behandelen.

In het algemeen gesproken hebben al deze collega's mijns inziens niet de juiste opvatting van de tandheelkundige hulp, die in ziekenfondsen en dus aan de volksmassa, gegeven kan en dient te worden.

De zoeven door mij reeds genoemde N.P.P.-commissie schrijft ook in het rapport bl. 2 ad II:

De Commissie is unaniem tot de overtuiging gekomen:

ie. dat het onder de huidige omstandigheden (verwaarloosde

toestand van de gebitten) *mogelijk noch wenschelijk* is naar *volledige* hulp aan N.P.P. te streven;

2e. dat het onder de huidige omstandigheden *wel* mogelijk en wenschelijk is aan N.P.P. *beperkte* hulp te verschaffen.

Naar het eenstemmig oordeel der N.P.P.-commissie zal onder deze beperkte hulp moeten worden verstaan:

- a) het wegnemen van pijn;
- b) het verwijderen van alle elementen die niet behouden zullen worden;
- c) het verrichten van mondreiniging en het geven van instructies over mondverzorging;
- d) gebitsaneering door eenvoudige middelen (wortelkanaalbehandeling slechts in hooge uitzonderingsgevallen);
- e) herstel kauwfunctie (door plaatprothese).

Daarbij zal er onvoorwaardelijk aan moeten worden vastgehouden, dat hulp b pas zal worden verstrekt als hulp a gegeven is, hulp c als hulp b gegeven is, enz., dus systematisch-rationeële behandeling. Dit geldt in de eerste plaats voor de groep van N.P.P. beneden de welstandsgrens voor wettelijk verplicht gestelde ziekteverzekering, overeenkomstig de op 1 Maart 1930 in werking getreden Ziektewet.

De N.P.P.-commissie heeft dit systeem genoemd, de systematisch-rationeële verzorging voor niet-particuliere patienten. Zij heeft hierbij duidelijk willen maken, dat die ziekenfondsen en dus ook die collega's, welke uitsluitend zich beperken tot hulp a, niet mogen zeggen, dat zij tandheekkundige hulp aan de ziekenfonds-verzekerden verstrekken. Hier wordt dus door hen uitsluitend eerste hulp gegeven. De patient wordt van pijn verlost, maar verder werkt het cariesproces voort en de volksgezondheidsverzorging wordt er niet door gediend.

Ook die collega's, die slechts (dus nu niet meer uitsluitend uit overweging iemand van de pijn af te helpen) eenige elementen, hetzij op verzoek van den patient, hetzij uit zichzelf, behandelen en de rest van den mond in een slechten toestand laten, verstrekken geen goede tandheekkundige hulp aan de massa, daar, wanneer de patient er iets voor bijbetaalt, b.v. en ik zou haast zeggen, ik behoef dit toch in collegialen kring niet aan te dikken, deze menschen het geld voor niets uitgeven, daar het cariesproces voortwoekert en het gebit na verloop van tijd geheel verloren is. En ook in die ziekenfondsen, waar conserveerende behandeling in de premie begrepen is, geven deze fondsen geld voor ondoelmatige hulp uit en ik geloof toch ook werkelijk, dat geen een collega met zijn hand op het hart durft verklaren, dat aan deze patienten (wel of geen ziekenfondspatienten) goede tandheekkundige hulp wordt verstrekt, of dat deze patienten een dienst bewezen wordt.

Ook die groep collega's, welke ik zoo even genoemd heb, die volenthousiasme, zeer conscientieus hulp geven, zelfs diep carieuze en gangraeuse elementen behandelt enz. vergeet, dat deze behandeling voor de massa niet door te voeren is, daar het zeer tijdroovende en daardoor zeer

kostbare werk noch door de ziekenfondskassen, noch door de ziekenfondspatiënten als bijbetaling gehonoreerd kan worden.

Bovendien is het voor menschen uit deze groep zeer moeilijk om zonder financieele schade of kans op het verliezen van betrekkingen zooveel vrij te krijgen van hun patroon, om deze langdurige behandeling te ondergaan, zoodat het ook heel vaak zal voorkomen, dat deze patienten midden in de behandeling deze moeten afbreken en is dus al de tijd en moeite aan deze mond besteed, zoowel voor den behandelenden tandarts als voor het ziekenfonds en den patient, verloren kostbare tijd en het zijn deze overwegingen die de N.P.P.-commissie onder ad 2 afdeling 2 hebben doen uitspreken — hetgeen later door de Algemeene Vergadering der Maatschappij is bekrachtigd:

„dat het onder de huidige omstandigheden wel mogelijk en wenschelijk is aan N.P.P. *beperkte* hulp te verschaffen”.

Ten slotte wil ik nog komen tot de wijze van honoreering van tandheelkundige hulp in ziekenfondsen. Hiervoor moet ik eerst nog even in de historie vervallen. De ziekenfondscommissie, indertijd onder leiding van collega B r u s k e, had reeds becijferd, dat in verhouding van de vraag naar hulp, men kon volstaan met $f 1$,— per ziel per jaar aan de tandartsen te honoreeren en dat de tandartsen dan beschikbaar moesten stellen, uitsluitend voor chirurgische en conserveerende behandeling voor ingeschreven 6000 zielen (maximum aantal); 6 halve werkdagen per week (ochtenden), dus per 2000 zielen 1 uur per dag.

Prothetische hulp, welke door den patient apart gehonoreerd werd tegen een vastgesteld bedrag, moest buiten dezen tijd gegeven worden.

Dat men met 6.000 ingeschreven zielen kan volstaan met 6 halve dagen, berustte niet op zoo maar uit de lucht gegrepen cijfers.

Gezien het feit, dat in ons land toentertijd, ik spreek nu van een kleine 20 jaar terug, geen gegevens te verkrijgen waren, heeft de toenmalige commissie gebruik gemaakt van cijfers uit de statistieken van de ziekenfondsen in de fabriekssteden Chemnitz en Plauen van voor den oorlog en daar bleek de opkomst van het aantal ingeschrevenen $1/6$ te zijn, zoodat practisch 1000 ingeschrevenen van de 6000 jaarlijks de hulp van hun ziekenfondstandarts kwamen inroepen en bij de controle in de eerste jaren, dat een dergelijk systeem ook in ons land werkte, bleek inderdaad, dat dit goed ingezien was, want ook hier kwam in groote ziekenfondsen de praktijk op hetzelfde neer. Tegenwoordig nu de propaganda voor betere regelingen bij de fondsleden begint door te dringen is de vraag naar hulp gestegen tot $\pm 1/3$ à $1/4$.

Zooals ik U mededeelde, wenschte de Unificatie-Commissie, die het Unificatie-rapport uitbracht, een proeftijd van 2 jaar met maximum 12.000 ingeschreven zielen per tandarts voor 50 ct. per jaar, zoodat men ook daar reeds het principe heeft toegegeven, dat een tandarts, die zijn halve werkweek plus alle onkosten enz., beschikbaar stelde voor het ziekenfonds, daarvoor een minimum bruto honorarium toekwam van $f 6.000$,—.

Heel veel ziekenfondsen hebben jarenlang, zich beroepen op het

bewuste Unificatie-Rapport, vastgehouden aan de 50 ct. per ziel per jaar en heel vaak heeft de Maatschappij tot Bevordering der Tandheelkunde uit overwegingen van niet voldoende macht en om hare leden het niet onmogelijk te maken mede te werken aan ziekenfondsen, schoorvoetend moeten toegeven.

Sinds het optreden van de C.Z.C. heeft deze daar krachtig stelling tegen genomen en heeft zij 3 systemen van honoreering opgesteld, waaruit de ziekenfondsen naar het vermogen van hun kas konden kiezen.

Regeling I.

De tandarts ontvangt van het ziekenfonds f 1,— per ziel per jaar. Patient noch ziekenfonds betaalt voor een vulling iets bij. (Dit is den laatsten tijd in verband met de tijdsomstandigheden zoo gewijzigd, dat er een vermindering op dit bedrag tot een maximum van 25 % kan worden toegestaan, zoodat deze contracten voor 75 ct. voorloopig kunnen worden afgesloten).

Regeling II.

Het ziekenfonds honoreert 50 ct. per ziel per jaar. De patient of het ziekenfonds betaalt f 1,— per vulling aan den tandarts bij.

Regeling III.

Deze regeling is uitsluitend bedoeld voor ziekenfondsen op het platteland, waar de leden groote afstanden moeten afleggen, soms van het ene plaatsje naar het andere en waar dus de vraag naar vullingen zeer gering zal zijn en waar hoofdzakelijk hulp a en misschien b gegeven zal worden.

De honoreering volgens dit systeem is 25 ct per ziel per jaar. Patient of ziekenfonds betaalt f 2,— per vulling (eventueel betaalt elk van beide f 1,—).

Voor al deze gevallen is de tegenwoordige protheseprijs vastgesteld op f 50,— voor de volle prothese; de partiele prothese naar rato.

Bij de regelingen I, II en III moet de pulpabehandeling altijd extra bijbetaald worden. Het bedrag daarvoor wordt naar plaatselijke omstandigheden vastgesteld, maar kwam practisch nooit beneden de f 3.—.

Werd vroeger en ook in de beginjaren van de C.Z.C. er zoo veel mogelijk naar gestreefd, contracten volgens regeling I af te sluiten, waarbij dus de conserveerende behandeling in de premie begrepen was (dus geen bijbetaling per vulling), thans is de C.Z.C. door ervaring sterker geporteerd voor regeling II, daar een kleine bijbetaling per verichting bij den patient, wanneer hij dat moet doen, meer waardeering voor het werk, dat een tandarts verricht, geeft, terwijl het voor sommige zwakke broeders in onze gelederen een stimulans is, om meer en meer conserveerend te trachten te werken.

Zoo U gezien hebt, heb ik hier uitsluitend gesproken over de honoreering van den huistandarts (tandartsen, die in hun eigen huis of in hun eigen polikliniek te hunnen name ingeschreven patienten behandelen). Dit

houdt verband met het standpunt door de Algemeene Vergadering aangenomen, n.l. dat huisbehandeling de voorkeur heeft boven behandeling aan poliklinieken geëxploiteerd door de ziekenfondsen.

Waar dit nog zoo is, streeft de C.Z.C. er naar, aan de poliklinieken de honoreering van f 5,— per uur vast te stellen, hoewel zij liever geen contracten voor Z-poliklinieken afsluit.

Ik hoop, dat ik in dit betoog, dat uit den aard der zaak op sommige punten zeer kort en onvolledig moest zijn, toch voldoende voorlichting heb gegeven aan die collega's, die, hetzij nog sinds korten tijd aan ziekenfondsen werkzaam zijn, of het voornemen hebben dit in de naaste toekomst te doen.

Ik ben bereid, indien er vragen gesteld worden, zooveel het in mijn vermogen is te antwoorden en verder kan ik U verklaren, dat de afdelings-ziekenfondscommissies, zoowel als de C.Z.C. te allen tijde bereid zijn aan de leden individueel alle inlichtingen te geven, die zij denken noodig te hebben. (Applaus).

De Voorzitter brengt uit aller naam collega Paërl dank voor zijn inleiding.

De heer P o o l acht deze uiteenzetting buitengewoon belangrijk, voor de jongere collega's;

met genoegen vernam hij, dat de Maatschappij en als onderdeel de C.Z.C. het principe, vrije tandartsenkeuze zooveel mogelijk huldigt, doch ook hoorde hij, dat men er hier en daar van is afgeweken, en zou gaarne vernemen welke motieven daartoe hebben geleid. Persoonlijk is hem bekend, dat zoowel onder de jonge collega's, die van deze afwijking min of meer de dupe zijn geworden, als onder specialisten en artsen hierdoor een zekere ontstemming en verbazing is gewekt, omdat, volgens de laatsten, dit bij de Mij. tot Bevordering der Geneeskunst niet mogelijk zou zijn.

De heer B e r m a n verklaart door de inleiding tevredengesteld te zijn omtrent zijn vraag, gedaan in het begin der Vergadering, waarom de Afd. Zfds. Comm. in sommige gevallen zoo weinig hoorde van de C.Z.C., als deze eenmaal een zaak van die Comm. had overgenomen.

Hij kan er zich mede vereenigen, dat de C.Z.C. alles zooveel mogelijk centraal regelt, maar geeft daarnaast in overweging dat „centraal” niet al te sterk door te drijven, daar dit op het platteland (spreker licht dit uitvoerig toe) onrechtvaardigheid teweeg kan brengen.

De heer v a n H a s s e l t acht het zeer gewenscht, dat een dergelijk, belangrijk rapport in druk verschijnt.

De Voorzitter zegt toe, dat het in het Tijdschrift wordt gepubliceerd.

De heer P a ë r l antwoordt coll. P o o l, dat de vrije tandartsenkeuze

geleidelijk is gekomen. Eertijds waren er maar enkele tandartsen, die aan de ziekenfondsen konden deelnemen, immers de fondsen stelden tandartsen aan, zooveel als noodig was, volgens hun meening, en niet meer. Mij. regelingen waren er niet te verkrijgen, en op dat punt hebben wij — speciaal in Rotterdam — veel tegenwerking ondervonden.

Toen de C.Z.C. hiertegen drastische maatregelen wilde nemen, hebben Rotterdamsche collega's ons dringend verzocht, dit op dat oogenblik, niet te doen. Dat zijn factoren, waarmede de C.Z.C. rekening moet houden.

Spreeker zou den heer Berman willen antwoorden, dat hij zich wel een beetje te veel ongerust maakt; men moet niet teveel naar één bepaalde plaats kijken, maar één lijn trekken voor het geheele land. Wij moeten beginnen met af te zien van elke schipperpolitiek, anders zitten we na jaren nog in het moeras.

De Voorzitter geloof, dat de Vergadering een goed overzicht gekregen heeft van het door de C.Z.C. verrichte werk, waardoor een sterke verbetering is te constateeren in de kwestie van het Tandheelkundig Zfdswezen, en kan dan ook niet nalaten de geheele commissie dank te zeggen voor haar onvermoeiden en voortreffelijken arbeid, in het afgelopen jaar gedaan ten behoeve der Mij. voor de Ziekenfondscollega's (applaus).

De heer Duizings informeert — hoewel het niet geheel op deze inleiding slaat — welke de taak en plicht der Afd. Zfd. Commissies is, en of zij ook eenige bevoegdheid hebben,

De heer Paerl antwoordt, dat deze zich zooveel mogelijk in eigen kring hebben te orienteeren en voorlichting te geven en in denzelfden geest te werken als de C.Z.C. voor het geheele land doet.

Dat de decentralisatie op het gebied van het Zfdswezen nog niet sterker is ingevoerd, ligt hierin, dat gedurende geruimen tijd onderhandelingen gaande zijn met de Mij. voor Geneeskunst, om met onze Mij. op dit punt tot overeenstemming te komen. Wordt dit aanvaard — de Verg. der Mij. van Gen. is uitgesteld tot Maart — dan wordt meerdere decentralisatie mogelijk.

Dan ligt het in de bedoeling der C.Z.C. de Afd. Commissies zaam te roepen en nadrukkelijke instructies te geven, zoodat zij weten, waaraan zij zich te houden hebben.

II. *Inleiding van den Voorzitter der C.Z.C. over de vorming van een kas voor Ziekenfonds-aangelegenheden.*

De Voorzitter.

De voorzitter van de C.Z.C., collega Salomons, zal U enkele mededeelingen doen over de voorbereiding van de vorming eener kas voor ziekenfonds-aangelegenheden.

De heer S a l o m o n s.

Mijnheer de Voorzitter, Dames en Heeren! Gaarne voldoe ik aan het verzoek van het Hoofdbestuur, om namens de C.Z.C. een en ander te zeggen over de wenschelijkheid en mogelijkheid om te geraken tot stichting van een speciaal fonds of een speciale kas, waaruit eventuele kosten ter behartiging der directe of indirecte belangen van het ziekenfondswezen in het algemeen en van de ziekenfondstandartsen in het bijzonder zullen kunnen worden bestreden.

Reeds in 1934 werd door de afdeling Limburg op haar afdeelingvergadering een voorstel ter tafel gebracht om te komen tot het stichten van een Maatschappij-ziekenfonds-steunkas.

Dit voorstel werd door het Bestuur der afdeling als volgt toegelicht:

„Nu de Maatschappij hare leden bindt om geen overeenkomsten
 „aan te gaan met ziekenfondsen en dergelijke zonder hare goed-
 „keuring of toestemming en ook meer imperatief optreedt bij
 „bij het afsluiten van contracten, bestaat ook de mogelijkheid van
 „conflicten en zouden de leden der Maatschappij voor de keus
 „komen te staan om mee te gaan met de Maatschappij en
 „daardoor financieele schade te ondervinden of, gelokt door gel-
 „delijk voordeel, de Maatschappij den rug toe te keeren.
 „O.i. rust, in zoo'n geval van schade, op de Maatschappij
 „ook de plicht om hierin tegemoet te komen en dat de Maatschappij
 „op dit standpunt staat bewijst hare houding tegenover collega's
 „in conflict met een ziekenfonds in een onzer groote steden.

„Behalve om te kunnen voldoen aan deze moreele verplichting
 „zou het bestaan van zulk een kas ook een groote steun zijn voor
 „de Maatschappij bij het doorvoeren harer principes; een zeker
 „middel om collega's gemakkelijker aan zich te verbinden en een
 „sterke prikkel voor de leden om in voorkomende gevallen onwrik-
 „baar achter de Maatschappij te staan.

„Deze kas zou kunnen worden gevormd door:

„1e. een gift in eens uit de kas der Maatschappij.

„2e. vrijwillige bijdragen;

„3e. een contributie te betalen door alle ziekenfondstandartsen
 „en wel:

„a) door een vaste, voor ieder gelijke bijdrage, of

„b) door een betaling van een zeker percentage van hun
 „ziekenfonds-honorarium, eventueel tot een zeker
 „maximum.

„Deze contributie zou te bepalen zijn aan de hand van gegevens,
 „waarover de C.Z.C. beschikt.

„Hiertegenover kan men zeker de opmerking plaatsen, dat we
 „zodoende wel enigszins in het gareel der vakvereniging komen,
 „maar aangezien bovenbedoelde situaties geenszins denkbeeldig
 „zijn, lijkt het ons verstandiger de toekomst tijdig te bekijken en
 „bijtijds maatregelen te nemen”.

Tot zoover het afdeelingbestuur.

Dit voorstel, waarbij de principieele vraag gesteld werd of oprichting van een dergelijk fonds gewenscht is en op de mogelijkheid van uitvoering der detailpunten niet verder werd ingegaan, werd op de vergadering der afdeeling Limburg met groote meerderheid van stemmen aanvaard.

Het bestuur der afdeeling Limburg zond dit voorstel aan alle afdeelingen met verzoek hun oordeel te mogen vernemen, met de bedoeling, indien dit voorstel algemeene instemming vond, een uitvoerig rapport bij het Hoofdbestuur in te dienen. — Zoover mij bekend kwam slechts van twee afdeelingen een instemmend antwoord in.

Inmiddels werd ook in het D.B. op de oprichting van een dergelijk fonds de aandacht gevestigd.

Na uitvoerige bespreking werd aan collega E d e l en ondergeteekende opgedragen een rapport hierover samen te stellen.

Daarbij werd door E d e l en mij, naar voorbeeld van soortgelijke fondsen bij andere organisaties, uitgegaan van de veronderstelling, dat zou moeten worden gevormd een z.g. spaarfonds, waarbij de door de collega's gestorte bijdragen hun eigendom blijven, voorzover zij voor ziekenfondsdoeleinden niet zouden worden verbruikt.

Dit concept-rapport werd in het Hoofdbestuur uitvoerig besproken, waarbij bleek, dat het H.B. het met de wenschelijkheid om een dergelijk fonds op te richten eens was, doch over de wijze waarop en het doel waarvoor het zou moeten worden opgericht liepen de meeningen nogal uiteen.

Enkele H.B.-leden stonden op het standpunt, dat door alle leden der Maatschappij, dus ook door de niet-ziekenfonds-tandartsen, daaraan zou moeten worden bijgedragen, terwijl anderen van meening waren, dat deze gelden uitsluitend moesten worden bijeengebracht door de belanghebbende ziekenfondstandartsen.

Het D.B. stelt zich op het standpunt, dat dit fonds zeker geen aanleiding zal mogen geven tot de vorming van een aparte groep van ziekenfondstandartsen naast het Maatschappij-verband. — Dit fonds zal naar de meening van het D.B. moeten blijven onder het beheer der Maatschappij en uit de Maatschappij-kas zal jaarlijks een behoorlijk bedrag in dit fonds moeten worden gestort. Waar echter op het oogenblik reeds jaarlijks een belangrijk deel der inkomsten van de Maatschappij worden uitgegeven voor de behartiging der belangen van het ziekenfondswezen, zal dit bedrag in de toekomst niet mogen worden verhoogd.

Ook over het *doel* liepen de meeningen in het Hoofdbestuur uiteen. Eenerzijds wenschte men dit fonds te zien als een strijddkas, anderzijds ter bestrijding van bijzondere kosten voortvloeiende uit te treffen bijzondere maatregelen of voorzieningen op ziekenfondsgebied.

Waar bovendien door onzen juridischen adviseur bezwaren werden gemaakt tegen enkele bepalingen in dit concept-rapport, werd besloten dit rapport nader te bespreken met onzen juridischen adviseur en een accountant en het om advies te zenden aan de C.Z.C.

Deze bespreking heeft plaats gehad en daarbij waren de leden van het D. B. van meening, dat de idee om te komen tot het vormen van een spaarkas zal moeten worden verlaten, daar het bezwaarlijk zal zijn in

deze tijden van de ziekenfondstandartsen bijdragen van eenige beteekenis te verlangen.

De C.Z.C. is bovendien van oordeel, dat niet in de eerste plaats behoefte is aan een strijdkas, doch meer aan een kas, waaruit geput kan worden, indien maatregelen in het belang van het ziekenfondswezen getroffen moeten worden, waarvan de kosten uit de gewone Maatschappij-kas niet kunnen worden bestreden.

In deze tijden van dalende conjunctuur wordt de strijd om de tandartsen in de fondsen een eenigszins behoorlijke positie te verschaffen meer en meer toegepist, zoodat het niet ondenkbaar is, dat in de naaste toekomst een krachtig gevoerde propaganda noodig zal zijn om de principes onder Maatschappij op ziekenfondsgebied meer ingang te doen vinden en een dergelijke propaganda zal veel geld kosten.

Bovendien acht de C.Z.C. zich niet langer verantwoord de verschillende moeilijkheden, vaak van zuiver juridischen aard, op te lossen zonder voortdurende juridische voorlichting en het spreekt van zelf, dat ook deze groote kosten met zich mede zal brengen.

Ook mag in geval van conflict de mogelijkheid niet worden uitgesloten om eventueel door dat conflict getroffen collega's op een of andere wijze tegemoet te komen.

Ik noemde hier slechts enkele punten, waaraan nog meerdere kunnen worden toegevoegd, die voor de noodzakelijkheid van de oprichting van een speciale kas voor ziekenfondsangelegenheden pleiten.

De bovengenoemde bespreking van voorzitter, secretaris en penningmeester met onzen juridischen adviseur en een accountant heeft tot resultaat gehad, dat voor de oprichting van een dergelijke kas de volgende punten zijn vastgesteld:

- 1e. Er zal worden opgericht een administratief gescheiden kas, echter behorende tot de Ned. Mij. tot Bev. der Tandheekunde.

De middelen dezer kas zullen worden aangewend tot behartiging van de belangen van het ziekenfondswezen in het algemeen en van de ziekenfonds-tandarts-praktijken in het bijzonder.

De invloed der ziekenfondstandartsen op de bestemming van deze kas, zal worden gewaarborgd.

- 2e. Daartoe zal van de ziekenfondstandartsen een jaarlijksche bijdragen worden geheven. (hierop kom ik straks nader terug).
- 3e. Voor zoover in eenig jaar de aldus bijeengebrachte middelen niet worden gebruikt voor het doel waarvoor deze bijeengebracht zijn, zal het overschot worden gereserveerd ten behoeve van dat doel en alleen in bijzondere gevallen worden gebruikt.
- 4e. De Maatschappij gaat voort de belangen der ziekenfonds-tandarts-praktijken te behartigen en zal daartoe jaarlijks een bedrag uit haar eigen inkomsten ter beschikking blijven stellen.
- 5e. Het voorgaande is bedoeld als grondslag tot het vormen van een speciale kas ter behartiging der belangen hierboven genoemd.

Wat betreft het 2e punt: „dat deze kas zal worden gevormd door bijdragen van de ziekenfondstandartsen”, zullen zich de grootste moeilijkheden voor-

doen om te komen tot een billijke vaststelling dezer bijdragen. Daarbij doen zich verschillende mogelijkheden voor, waarbij echter steeds de moeilijkheid blijft bestaan van de groote verschillen in de bestaande regelingen der honoraria bij de ziekenfondsen.

Het zou mogelijk zijn te bepalen, dat een zeker percentage van het bruto ziekenfonds-inkomen, inclusief de prothese, als jaarlijksche bijdrage zal worden gestort. Daarbij zou zich echter de onbillijkheid voordoen, dat bijv. collega's, verbonden aan een ziekenfonds-polikliniek tegen een vast netto honorarium (inclusief de prothese) in verhouding veel te weinig zouden bijdragen, zoodat de bijdrage met een zeker percentage zou moeten worden verhoogd.

Verder bestaat voor die groep van collega's, die een bepaald bedrag per ziel per jaar ontvangen en daarnaast inkomsten putten uit de prothese en eventueel ook uit bijbetaling voor vullingen, geen enkel behoorlijk contrôlemiddel om na te gaan of de opgegeven bruto inkomsten juist zijn.

Een andere methode zou zijn, dat van de bruto opbrengst (inclusief prothese) van de eerste f 1000,— of minder — f 10,— zou worden geheven en van iedere volgende f 1000,— een bedrag van f 5,— per jaar.

Ook hiervoor gelden echter dezelfde bezwaren als door mij hierboven genoemd.

De C.Z.C. is van meening, waar de nieuwe contracten gebaseerd zijn op honoreering per ingeschreven ziel, dat een hefing van bijv. 1 ct. per ziel per jaar aan de meeste der bovengenoemde bezwaren zal tegemoetkomen, al zal ook hierbij steeds varierende naar bestaande toestanden, dit bedrag met een zeker percentage moeten worden vermeerderd of verminderd.

Alvorens echter de door mij geschetste moeilijkheden bij de detailregelingen nader te bestudeeren en uit te werken komt het 't D.B. gewenscht voor, dat deze vergadering zich allereerst uitspreke over de principiele vraag of het gewenscht is tot oprichting van een dergelijke speciale ziekenfondskas over te gaan.

Een definitieve beslissing zal eerst kunnen worden genomen als de nader uit te werken voorstellen in de afdeelingen zijn besproken en vervolgens door het Hoofdbestuur aan een volgende algemeene vergadering ter beoordeeling zullen worden voorgelegd.

Ik vertrouw, Mijnheer de Voorzitter, dat ik met deze mededeelingen aan het verzoek van het Hoofdbestuur heb voldaan, om namens de C.Z.C. dit vraagstuk, zij het ook in het kort, voor deze vergadering in te leiden.

Ik heb gezegd. (Applaus).

De Voorzitter dankt collega Salomons voor zijn inleiding.

Waar niemand van de gelegenheid wenscht gebruik te maken om van gedachten te wisselen over het gehoorde, noemt spreker dit in de eerste plaats een compliment aan den inleider en meent daaruit te mogen afleiden, dat het denkbeeld als zoodanig de instemming der aanwezigen heeft, zoodat het H.B. op een volgende Algemeene Vergadering een nader voorstel ter tafel zal brengen.

De vergadering gaat hiermede accoord.

8. *Verkiezing van een voorzitter der Besturende Commissie van het Steunorgaan* (art. 15 en 17 Reglement Steunorgaan).

De Voorzitter deelt als uitslag van de schriftelijke stemming mede, dat van de 81 uitgebrachte stemmen coll. Bruske 65, Backer Dirks 15 en Henry 1 stem heeft verkregen, zoodat collega Bruske is herkozen, wien hiervan kennis zal worden gegeven. (applaus).

Tijdens deze verkiezing deelde de voorzitter mede, dat een niet onaanzienlijk aantal collega's heeft bericht, dat het aan het Congres te Weenen wil deelnemen.

Opgave tot deelname vóór 31 Januari ingezonden, brengt een verlaging van de contributiekosten voor dit Congres mede en tevens vergemakkelijking van de Weensche collega's t.o. van de vele voorbereidende maatregelen.

Zij, die alsnog plan hebben daaraan deel te nemen, worden verzocht dit even aan spreker op te geven.

9. *Verkiezing van Voorzitter, Leden en plaatsvervangende Leden van den Raad van Beroep.*

De Voorzitter deelde mede, dat de aftredenden herkiesbaar zijn.

De heer Salomons noemde de huidige functionarissen, n.l. de heeren Sanders, voorzitter en in kwaliteit gekozen, en de heeren Buismann, secretaris en Holthaus. Plaatsvervangende leden zijn de heeren Kocken, Groningen, Pitsch en Backer Dirks.

De uitslag der stemming is:

Voor voorzitter:

Sanders 80, Backer Dirks 1 stem, dus gekozen de heer Sanders;

voor secretaris:

Buismann 80.

voor derde lid:

Holthaus 80, zoodat deze beide heeren gekozen zijn.

Voor plaatsvervangers:

Kocken, Groningen, 80.

Pitsch 79,

Backer Dirks 79

Toose 1

Koldewijn 1.

zoodat gekozen zijn de heeren Kocken, Pitsch en Backer Dirks in genoemde volgorde.

De Voorzitter wenschte de benoemden met de herkiezing geluk en evenens de Mij, die nu een Raad van Beroep bezit, waarop men trotsch kan zijn. Spreker vroeg den heer Sanders, of de leden de benoemingen aannemen.

De heer Sanders sprak mede namens den heer Buismann, daar de heer Holthaus niet aanwezig was. Spreker voelde zich zeer vereerd met het uitgesproken vertrouwen, dat hen zou sterken in het verder vervullen der niet gemakkelijke taak, die massa's tijd en zorg en overleg kost.

Spreker was verplicht, er een enkel woord aan toe te voegen. Spreker verbond een voorwaarde hieraan, na de inleiding, door hem in Vlissingen gehouden over zijne ervaring in de Maatschappij-rechtspraak. Er hadden zich daarna feiten voorgedaan, die spreker met den meesten klem op het daar gesprokene deden wijzen.

De Raad van Beroep meende recht te hebben, in het belang der leden der Maatschappij en vooral der rechtspraak, dat men niet geheel vreemd zou staan tegenover de wijze van behandeling en op de hoogte zou zijn van hetgeen wel en hetgeen niet behoorde te worden gedaan. Vooral, als men gebruik zou willen gaan maken van de middelen, die de rechtspraak der Maatschappij biedt om zich recht te verschaffen tegenover iets of iemand, vaak om ruzie's tusschen collega's te beslechten, waarbij de Maatschappij eigenlijk geen enkel direct belang heeft. De Raad van Beroep meende ook recht erop te hebben, dat alle leden, die hetzij als klagers of als aangeklaagden met den Raad iets hebben uit te staan, zoowel als de afdeelingraden den Raad toespreken of aanschrijven in termen, die behoorlijk zijn tegenover hun prestige als leden van den Raad van Beroep. Niet, dat de leden als collega's ook maar iets anders of hooger zouden zijn dan wie ook van de leden der Maatschappij. Maar als zij handelen als leden van het hoogste rechtscollege der Maatschappij, dan eischen zij het prestige en de égarde aan dat college verschuldigd. Wenscht men zich er niet aan te wennen, dat het zoo hoort, in het belang der Maatschappij, dan waarschuwd spreker, zou de tijd gekomen zijn, dat althans de huidige leden van den Raad van Beroep zich niet langer opgewekt zullen gevoelen dit moeilijke, tijdroovende en inspannende werk langer vol te houden.

De Voorzitter hoopte, dat de leden der Maatschappij dezen wenk ter harte zullen nemen.

Spreker sloeg punt 7 over, daar de heer V i s s e r eerst morgen aanwezig kon zijn.

Punt 10 reserveerde spreker voor morgen en stelde aan de orde:

11. *Voorstel van het Hoofdbestuur tot vermindering der contributie voor leden der Maatschappij die geen praktijk uitoefenen.*

De heer B e r m a n leek het bedrag van f 10,— per jaar wat hoog voor een collega, die geen praktijk uitoefent en dit dus betaalt voor het onderhouden van een hechten band met de collega's.

De Voorzitter zeide, dat van het bedrag f 5,— afgedragen moet worden aan de centrale kas, terwijl f 5,— voor de afdeeling zou zijn. Spreker vond 2×10 cent per week niet te veel.

Het voorstel werd met algemeene stemmen aangenomen.

13. *Voorstellen van de afdeeling Noord-Holland.*

1. Voorstel tot instelling van een Pers- en Propaganda-Commissie.

De Voorzitter zeide, dat het H.B. gemeend heeft te moeten

adviseeren het voorstel niet aan te nemen op grond van de overwegingen, die in Bijlage V werden genoemd.

De heer P a e s i betreurde het ongunstige prae-advies van het H.B.; beide voorstellen hadden in de afdeeling bijzondere belangstelling en instemming ondervonden. Spreker achtte het niet zoo noodig, dat de commissieleden zoo precies weten, wat er in de organen der Maatschappij geschiedt. Men zou de commissie nu kunnen splitsen in een perscommissie en in een propaganda-commissie. De bedoeling is de volgende:

De groote bladen hebben over het algemeen medische medewerkers. Deze spreken bijna nooit over tandheelkundige onderwerpen, wat gelukkig is, want daarvan hebben ze geen verstand. Maar toch zou het goed zijn, als de groote massa ook voorlichting kreeg van tandheelkundig standpunt bezien. Het is moeilijk, de groote bladen te bewegen tandheelkundige medewerkers te assumeeren. Daarom dacht spreker, dat een commissie, als bedoeld, erop zou kunnen toezien, dat in de toekomst meer tandheelkundige onderwerpen behandeld zouden kunnen worden bij geregelde tusschenpoozen.

Spreker wees op een artikel in de Haagsche Post van 16 Maart, waarin het Ivoren Kruis werd gehuldigd. Naar aanleiding daarvan heeft de betreffende medewerker veel brieven gekregen van lezers en hij vond daarin aanleiding, een tweede artikel over pyorrhoea alveolaris te schrijven. Als die belangstelling er is, zal ook de voorlichting haar doel niet missen.

Verder meende spreker, dat het bij de dalende conjunctuur en het toenemende aantal tandartsen niet ondienstig zou zijn, alle toelaatbare, ethische middelen, dus ook het plaatsen van artikelen in de pers te gebruiken om het publiek in zijn eigen belang in de wacht- en spreekkamers van den tandarts te brengen.

Spreker legde den nadruk op de ethische middelen. Daarom wenschte hij een commissie te stichten van menschen, die op dit gebied hunne sporen verdiend hebben en het niet gedecentraliseerd te laten verrichten door ieder op eigen houtje.

Voor de propaganda zou een andere commissie kunnen worden benoemd, doch dit leek spreker niet noodig, daar men hiervoor bij dezelfde personen terecht moet komen.

Spreker wees op een propaganda als dezen zomer op de Tentoonstelling „De Mensch” is geschied, op een wijze, die geen instemming der Maatschappij heeft. Dit had voorkomen kunnen worden, als wij een dergelijke commissie reeds hadden gehad.

Spreker eindigde met te vragen, of er in de Maatschappij niet nog andere leden zijn, die met de Afd. Noord-Holland meenen, dat in de toekomst in die richting de voelhorens moeten uitgestoken worden.

De Voorzitter geloofde niet, dat de argumenten van het H.B. ontzenuwd waren. Voor de idee, propaganda te maken voor goede tandheelkundige verzorging, is alles te zeggen. Maar dit gaat niet de Maatschappij aan, maar de tandheelkunde als zoodanig. Spreker zeide, dat het voorstel thuis behoorde bij de voortreffelijke vereeniging „Het Ivoren

Kruis", als men meende, dat die meer kan doen dan ze doet. Zou het voorstel Noord-Holland aangenomen worden, dan zou men een pers- en propaganda-commissie van de Ned. Mij. tot bevordering der Tandheelkunde krijgen en als de pers iets van de commissie zou opnemen, zou ze daarboven zetten: „De pers- en propaganda-Commissie van de Ned. Mij. tot bev. der Tandheelkunde schrijft ons „en dan is al een psychologische fout gemaakt. Dan lijkt de Mij. dingen in haar eigen belang te propageeren. Dat moet niet, en daarom dienen wij dit aan bijv. het „Ivoren Kruis" of de Ned. Vereen. v. Sociale Tandheelk. over te laten.

De heer P a e s i had nooit iets van die andere instanties gemerkt; men leest nooit of zelden in de groote bladen artikelen op tandheelkundig gebied. Spreker wees er bij de installatie van jonge leden zijner afdeling altijd op, dat de Mij. geen derde persoon is, doch dat wij dat zelve zijn. Daarom vond hij, dat men ethische propaganda niet moet overlaten aan anderen, maar althans controleeren. Dat zou die perscommissie moeten doen. Zij moet zich menschen assumeeren, die stukken schrijven over bepaalde onderwerpen, welke gecontroleerd door de commissie in de bladen moeten worden geplaatst.

De heer B e r m a n constateerde, hoe weinig het publiek op de hoogte is van ons doen en laten en gaf daar voorbeelden van. Spreker stelde zich voor, dat degenen, die aardig de pen weten te voeren, zeer wel om de 14 dagen of een maand een artikel als tandheelkundig medewerker zouden kunnen schrijven. Dat behoeft geen reclame te zijn voor de Mij. Spreker vroeg, of de vergadering ook niet vindt, dat bij gebrek aan voorlichting van het publiek, het in die richting gestuurd wordt, dat men eenige collega's, die gemakkelijk de pen voeren, verzoekt, particulier bij redactie's van couranten aan te kloppen, om op gezette tijden brieven van den tandheelkundigen medewerker — zonder naam — te plaatsen. Dat zou een begin kunnen vormen en dan zou het blijken, dat het publiek verbaasd is, dat er op dit gebied nog zooveel te vertellen is. (Applaus).

De heer B a c k e r D i r k s wilde twee zaken onderscheiden. De algemeene propaganda kan het beste toevertrouwd worden aan een algemeene leekenvereening, waartoe ook spreker behoorde. Dat is een vereening, die in hoofdzaak uit tandartsen bestaat, doch waar ook leeken toegang hebben.

Iets anders vond spreker de algemeene voorlichting, wat sociale tandheelkunde betreft. Daarvoor zou een perscommissie gunstig zijn. Spreker zag nog niet, hoe die commissie zou moeten werken, omdat z.i. het H.B. als perscommissie dienst kon doen. Maar de geneeskundige medewerkers van diverse dagbladen maken groote fouten en daarom zou het gewenscht zijn, dat het bekend was, dat er in tandheelkundige kringen een orgaan bestaat, dat dit soort inlichtingen kan geven.

De heer F l a u m e n h a f t zeide, dat de jongere collega's met instemming dit voorstel lazen. Want het H.B. schreef wel, dat de opvoeding van

het publiek beter kan uitgaan van tandarts tot patiënt, maar de tandarts moet eerst een patiënt krijgen om hem op te voeren. En de propaganda in de pers moest dienen om de patiënten in den stoel te krijgen.

Spreeker zeide, veel bewondering voor het werk van „Het Ivoren Kruis” en diens tentoonstelling in Den Haag te hebben. Het bezoek werd bevestigend genoemd, maar de groote massa van Den Haag weet er niets van. Had men een commissie gehad, die belast zou zijn geweest met het lanceren van artikelen in de bladen, dan zou er meer van in gestaan hebben.

Spreeker stelde zich voor, in de commissie een groep collega's bij elkaar te brengen, die de pen goed hanteeren, om eventueel met hulp van een beroepsjournalist populaire stukken te schrijven, b.v. om de twee maanden, dus niet een stuk, dat door een persbureau aan alle bladen wordt gezonden, geen confectiestuk, maar verschillende stukken al naar gelang van den inhoud der bladen.

De heer S a n d e r s was een oogenblik verontwaardigd geweest, omdat hij het voorstel van de afdeeling Noord-Holland te goed en te waardig vond, om op de wijze verdedigd te worden zooals de vorige spreker heeft gedaan. Weliswaar heeft de voorzitter der afdeeling Noord-Holland gezegd, dat het met de dalende conjunctuur ook voor den tandarts gewenscht was, de tandheelkunde populairder te maken bij het publiek. Maar Noord-Holland heeft het niet gewaagd, of er aan gedacht, het voorstel te verdedigen op grond voornamelijk van de belangen der tandartsen. Ware dat de bedoeling geweest, dan zou het voorstel hier uitgejouwd zijn, althans behoorde het niet het werk der Maatschappij te zijn. Dat is het gedurende 20 jaren niet geweest en spreker hoopte, dat het dat in afzienbaren tijd niet zou worden. Dit is niet de basis van de middelen en van de wijze, waarop de Maatschappij moet werken. (Applaus).

Spreeker wist heel goed, dat wij niet altruïstisch zijn. Dat behoeften wij ook niet. De tandarts mag er om denken, dat hij practijk wenscht en de Maatschappij mag denken om het levensbestaan van hare leden, maar de basis is geweest het algemeen belang. Wanneer wij onze voorstellen niet zouden kunnen ter hand nemen op die basis, laten wij er dan afblijven, want dan zouden wij er de menschen niet warm voor houden, die zich tot vandaag ervoor warm maakten. (Applaus).

De heer P l a n t e y d t vroeg, of het niet mogelijk zou zijn, een commissie te benoemen in samenwerking met „Het Ivoren Kruis”, die ten deze de aangewezen vereeniging is voor de propaganda, opdat er geen verschil van meening ontsta tusschen onze Maatschappij en eventuele publicisten.

Spreeker wees op het conflict indertijd tusschen den medischen medewerker aan de Nieuwe Rotterd. Courant en de Maatschappij voor Geneeskunst. Spreeker zeide verder, dat als iemand geen kans ziet, zijne patiënten dusdanig te beïnvloeden en te behandelen, dat zijne behandeling propaganda voor de tandheelkunde is, dan zou hij beter doen, zijne biezen te pakken. (Applaus).

De heer V l e m i n g sloot zich bij den vorigen spreker aan. Ook wees spreker op een persartikel naar aanleiding van een boekje van een collega uit Den Haag. Hadden wij een pers- en propaganda-commissie gehad, dan ware het artikel allicht niet verschenen, althans hadde het in andere banen geleid kunnen worden.

De V o o r z i t t e r geloofde, dat wij aldus op een zonderlingen weg zouden komen. Noord-Holland doet een voorstel, waartegen het H.B. bezwaar heeft op genoemde gronden. Maar als de vergadering een commissie wil, is het ook goed. Zou men echter gelooven, dat met het instellen van een dusdanige commissie brochures te verbieden zijn, of het in de hand te hebben, wat de pers, of welk orgaan ook, naar aanleiding van een dergelijke brochure zou publiceren, dan zou men zich vergissen. Met de mooiste commissie zou men dit niet beletten. Dan zou men een anderen weg moeten inslaan en verbodsbepalingen moeten maken, dat het geen lid der Maatschappij geoorloofd is, iets te publiceren, zonder dat het was goedgekeurd door een commissie. Dat is heel wat anders en staat niet in het voorstel. Spreker ontraadt zulks. Men zou niet bereiken, wat men wenscht, doch veeleer den weg vrij maken voor degenen, die geen lid der Maatschappij zijn.

De heer R o e s t geloofde, dat het H.B. geschrokken was van het woord „propaganda”. Dat woord was niet op zijn plaats, maar had er een pers-commissie bestaan, die contact zocht met de medische medewerkers van de groote bladen, dan zou die op een gegeven oogenblik het onmogelijk gemaakt hebben, dat het boekje van dien Haagschen collega in de N. Rotterd. Courant besproken zou zijn als het geval was. Dit leek spreker in het belang der Maatschappij.

De V o o r z i t t e r vond dit iets anders dan het oorspronkelijke voorstel. Ook spreker zou het wenschelijk vinden, wat de heer R o e s t zeide, maar achtte het op grond van zijne ervaring uitgesloten, op deze wijze iets te bereiken. Integendeel, men kan niet van een medischen medewerker der groote dagbladen gedaan krijgen, dat hij meent zijn tandheelkundige meening aan den kapstok te moeten hangen, omdat hij er niets van weet. Het zoude een omgekeerde uitwerking hebben, behalve wanneer persoonlijke connectie's er aan te pas komen. Het leek spreker een uiterst gevaarlijk procédé, wat men wil volgen. Het maakte hem nog veel huiveriger. Spreker vroeg, wie nog een nieuw licht op de kwestie kon laten schijnen.

De heer P a e s i kon dat niet, maar wilde zeggen, dat het oorspronkelijke voorstel slechts beoogde, van onzen kant eindelijk eens iets tegen al dergelijke dingen te doen, iets, dat goed georganiseerd is en waarmede wij ons niet in de vingers snijden, als wij het controleeren.

De V o o r z i t t e r zeide, dat de afdeeling dus een persvoorlichtingsdienst verlangde, die zal probeeren te doen, wat zijn handen vinden. Daar was in principe niets tegen, maar spreker zag er weinig heil in, waar

hij zoo langzamerhand en de situatie en de menschen kende. Het is voor het H.B. zoo gemakkelijk een commissie in te stellen, maar over twee jaar krijgt men de verontwaardigde vraag: wat doet die commissie? Ze bestaat al twee jaar, wat zijn de resultaten? Die zou men niet zien, meende spreker.

De heer P a e s i wilde dat over twee jaar bespreken.

De heer B a c k e r D i r k s kon dat ook niet inzien. Spreker wilde beginnen, de pers- en voorlichtingscommissie aan alle groote bladen bekend te maken, al kon men het natuurlijk niet helpen, als ze zich niet eraan storen.

De V o o r z i t t e r stelde voor, tot stemming over te gaan over het voorstel Noord-Holland, luidende: *Het instellen van een persvoorlichtingsdienst van de Maatschappij.*

Het voorstel werd aangenomen.

De V o o r z i t t e r stelde nu voor, die commissie uit drie leden te doen bestaan. Dit voorstel werd aangenomen.

De V o o r z i t t e r wenschte nu te weten, of de vergadering wil, dat het H.B. die commissie benoemt.

De vergadering droeg zulks het H.B. op, die in zijne eerstvolgende vergadering een commissie van drie leden zal benoemen, die zich eventueel later kan uitbreiden, zooals de V o o r z i t t e r zeide.

Nu stelde hij aan de orde voorstel:

2. van Noord-Holland: Aan ieder, die bevorderd wordt tot tandarts wordt zoo spoedig mogelijk een circulaire gezonden, waarin de beteekenis van het lidmaatschap der Maatschappij wordt uiteengezet.

De V o o r z i t t e r wilde hieraan vastknoopen het inmiddels verschenen studentenblad. De initiatiefnemer hiervan is de heer B r u g m a n Spreker bracht hem en den heer M a r g a d a n t, die samen de tandartsen-redactie vormen in samenwerking met John Tomes, dank. (Applaus).

De heer P a e s i was het met den dank volkomen eens, doch dat stond buiten het voorstel. In art. 12 staat, dat ieder, die zich binnen een half jaar na het verkrijgen van het tandartsdiploma als lid der Maatschappij aanmeldt, gedurende de eerste twee jaren slechts f 10,— per jaar contributie betaalt. Dit is niet bekend genoeg. Wat zou er tegen zijn, dit den jongen menschen mee te deelen? In een gesloten brief?

De V o o r z i t t e r zeide, dat men er tegen was, daar men het niet tactisch vond en dat we nu een blad hebben, dat de studenten bereikt en waarin geregeld de bepalingen uit de statuten van Maatschappij en Veren. v. Ned. Tandartsen zouden komen. De methode van den brief vond

het H.B. niet gelukkig. De jonge tandartsen zullen op dezelfde wijze bericht krijgen van b.v. een levensverzekering, die hun een verzekering aanraadt in hun eigen belang. Spreker vond het een kwestie van feeling.

De heer *Berman* wilde zich bij den voorzitter van Noord-Holland aansluiten. Er zouden studenten kunnen zijn, die geen zin hebben *f* 4,— voor dat studentenblad te betalen.

De *Voorzitter* bracht het voorstel in stemming. Het werd met 29 tegen 18 stemmen verworpen.

De *Voorzitter* hield zich overtuigd, dat onder andere de zoo even gestichte voorlichtingscommissie het hare zal doen om aan de wenschen van den Heer *Parsi* tegemoet te komen. Spreker schorste de vergadering tot den volgenden ochtend 10 uur.

III. ZITTING VAN ZONDAGOGHTEND 10 UUR.

De *Voorzitter* heropende en stelde aan de orde:

10. *Voorstellen van het H.B. inzake oprichting van Poliklinieken en wijziging bindend besluit.*

De *Voorzitter* zeide, dat men zich herinneren zal, dat deze kwestie op een vorige algemeene vergadering is behandeld en in principe is aangenomen, deze zaak in definitieven vorm voor te leggen. Spreker vroeg, of iemand het woord verlangde.

De heer *Vander Goot* vroeg, of bestaande poliklinieken, die op 1 Januari 1938 gebonden zullen zijn aan de bepalingen der Maatschappij, toch nu al de toestemming der Maatschappij noodig hebben.

De *Voorzitter* antwoordde, dat ze toestemming krijgen om tot dien tijd door te werken.

De heer *Flaumenhaft* was het bijna met het geheele voorstel eens. Alleen onder de slotbepaling sub 2, schreef de commissie: „het D.B. heeft te allen tijde het recht de gegeven toestemming in te trekken, wanneer niet aan de bepaalde voorschriften wordt voldaan.” Maar onder 4e schrijft zij: „De verkregen toestemming is persoonlijk en loopt van jaar tot jaar.” Spreker vroeg, hoe dit te begrijpen was.

De *Voorzitter* antwoordde, dat de toestemming van jaar tot jaar loopt en automatisch doorgaat. Het andere omvat de mogelijkheid voor het D.B. om in te grijpen, als ergens onjuiste dingen gebeuren. Als iemand op 2 Januari toestemming krijgt en op 3 Januari wijkt hij volkomen af van de regeling, zou hem op 4 Januari de toestemming ontnomen kunnen worden. Maar dat is een uitzondering.

De heer F l a u m e n h a f t vroeg naar artikel 4d: „De verleende toestemming vervalt terstond bij verlies van het lidmaatschap der Maatschappij van een of meer der medewerkende tandartsen.” Spreker poneerde, dat dan de polikliniek soms gesloten zou moeten worden, daar er allerlei materiele belangen aan vast zouden kunnen zitten, b.v. contracten en aandeelen, kwestie's, die niet direct opgelost zouden kunnen worden.

De V o o r z i t t e r zeide, dat die medewerker dat moet overwegen, voordat hij die principiele beslissing van bedanken voor het lidmaatschap der Maatschappij neemt. Er kan geen contract bestaan, dat in strijd is met deze voorwaarde, dus waar niet in zou staan, dat alles ophoudt, als de tandarts niet langer lid is van de Maatschappij.

De heer F l a u m e n h a f t zeide, dat dit geldt voor nieuw op te richten poliklinieken en vroeg naar bestaande, die eigendom zijn der leden.

De V o o r z i t t e r zeide, dat het dus gaat om de terugwerkende kracht en de verleende toestemming. Als het vastzit op eenmaal bestaande contracten, dan wordt daarmee rekening gehouden. Die zaken komen bij het H.B.

De heer P a e s i vroeg, waaruit de behoefte zou blijken, waar gesproken wordt „In die plaatsen, waar daaraan behoefte blijkt te bestaan zullen de afdelingen de oprichting van poliklinieken zelf ter hand nemen of althans bevorderen.”

De heer B r u g m a n antwoordde, dat of de Maatschappij dergelijke poliklinieken zal stimuleeren of niet, buiten de lijn van dit rapport valt.

De V o o r z i t t e r zeide, dat wanneer de collega's in een plaats meenen en kunnen argumenteeren, dat er geen behoefte bestaat, er geen poliklinieken komen.

De heer P a e s i zeide, dat dus de collega's, die behoefte moeten aantonen en niet het publiek.

De V o o r z i t t e r zeide, dat er een plaats kon zijn, waar door een andere vorm van hulpverlening, b.v. een perfecte ziekenfondshulp of een situatie, waarbij de groep, die tusschen de ziekenfondsen en de particuliere praktijk valt, zoo gering is, dat er geen behoefte aan een polikliniek bestaat. Dit kan alleen door de afdeling ter plaatse bekeken worden.

De heer B r u g m a n zeide, dat de practijk de behoefte vaak uitwijst. Het is gebeurd, dat uit een bepaald stadsdeel meerdere aanvragen binnenkamen, onafhankelijk van elkaar. Toen ordende men dit en gaf den collega's den raad, samen een polikliniek op te richten.

De heer P a e s i vond, dat de behoefte moet bestaan bij het publiek, niet bij de collega's, die het wel eens voor zichzelf zouden kunnen wenschen.

De V o o r z i t t e r wenschte de zaak niet om te draaien. Deze materie werd juist geregeld, opdat niet elke collega, die meende, dat de behoefte er is, op eigen houtje een particuliere polikliniek zou oprichten.

De heer P a e s i zou zeggen, dat de onder *e* genoemde „andere, meer gecompliceerde behandelingen” alleen thuis hooren in de particuliere praktijk. Ook zou spreker altijd een deugdelijk bewijsstuk willen eischen (onder 4-*e*) en niet „desgewenscht”. Daarom zou z.i. onder 5*e*, 2*e* regel op bladzijde 6 hier altijd naar geïnformeerd moeten worden.

Den V o o r z i t t e r waren deze meeningen van den heer P a e s i bekend. Het is niet denkbaar, deze voorstellen neer te leggen in een vorm, die al onze 900 leden bevredigt. En ofschoon er iets te zeggen valt voor die meeningen, is er evenveel te zeggen voor tegengestelde argumenten.

Spreker vroeg vertrouwen te hebben in de commissie, die dit ontworpen heeft en in het H.B., dat een langdurige zitting eraan gewijd heeft en in het D.B., dat dit alles met de commissie heeft bekeken. Spreker vroeg niet teveel te letterziften, hoofdzaak is, er moet voortaan toestemming gevraagd worden en in deze stukken staat op wat voor gronden die al of niet verleend zal worden.

De heer P a e s i meende, dat we een verkeerden geest kweken, als dergelijke behandelingen in de polikliniek geschieden, die thuis behooren in de particuliere praktijk.

De V o o r z i t t e r zeide, dat dit des vorigen spreker's meening is. Zoodra een tandarts echter meent, dat in bepaalde gevallen iets gedaan zou moeten worden, kan men hem dat recht niet ontnemen. Men ga niet te ver. Deze Maatschappij kan niet aan het verbieden blijven zonder zeer redelijken grond. Spreker wilde wel, dat de leden dit inzagen, want daar heeft het H.B. bijzondere last mede. Iedereen wil verboden zien, wat hij toevallig meent, dat een ander niet moet doen en is precies even verontwaardigd als men hem verbiedt, wat hij meent te doen en een ander niet wil. Daarom moet men met verbodsbepalingen zeer voorzichtig zijn. Die kunnen alleen gehandhaafd blijven door den onderlingen goeden wil. Niemand is verplicht lid te zijn. Van verbodsbepalingen moeten wij dus gevoelen, dat ze redelijk, logisch en billijk zijn. Daarom werd deze tekst gekozen, het is een minimum, waarvan men zegt: Dat moet zeker.

De heer P a e s i beschouwde het niet als een verbod. De menschen, die op een polikliniek werken, hebben ook hun particuliere praktijk en spreker beschouwde het als een gevaar voor de particuliere praktijk, dat het gewraakte daar stond.

De heer J. S a n d e r s Ezn. zeide, dat er een tegenstelling bestaat tusschen de meeningen van den voorzitter en die van den heer P a e s i. Spreker geloofde, dat ze hetzelfde standpunt zullen innemen en wilde met een enkel woord probeeren den heer P a e s i te doen inzien, dat hier geen addertje onder het gras schuilt. Er staat: „Functieherstel door rubberprothese (andere meer gecompliceerde handelingen alleen, wanneer de tandheelkundige indicatie die gebiedend voorschrijft)”.

Spreker gaf als voorbeeld, dat een prothese gemaakt moet worden bij een enorm diepe beet, waar geen sprake ervan is, dat rubber gemaakt zou kunnen worden. Dan moet er een metaalplaat gemaakt worden. Zou de polikliniek dan tot den patiënt moeten zegegen: Hier is een geval, dat er geen rubberprothese gemaakt kan worden, U moet een metaalplaat hebben, dus wij kunnen U niet helpen. In welk licht zou de tandheelkundige behandeling als onderdeel van den geneeskundigen dienst geplaatst worden, als dit gezegd moet worden?

Dat bedoelt het H.B. als het schrijft: Wanneer de tandheelkundige indicatie dit gebiedend voorschrijft.

Dit voorbeeld zouden wij allen met evenveel andere kunnen vermeerderen. Dit is de bedoeling. De heer P a e s i en ieder is het daarmede eens. Dit raakt het ernstigste punt der beroepsethiek. Men mag zijne diensten niet beperken tot een goedkoop rubberplaatje. Wanneer het eenvoudig niet anders kan, moet men het iets duurder maken. Een dusdanige reputatie mag men de door de Maatschappij erkende klinieken niet aandoen. Spreker gelooft, dat daarmede het pleit zonder meer is gewonnen.

(Krachtig applaus).

De heer P o o l gevoelde het als een achteruitzetting, dat de nog bestaande particuliere poliklinieken niet, de afdelingspolikliniek wel het predicaat „Erkend door de Maatschappij” zouden krijgen.

De V o o r z i t t e r geloofde niet, dat men van achteruitzetting mag spreken. Het betekende, dat wij de afdelingspoliklinieken willen bevorderen en de particuliere tegengaan. Toch zouden er omstandigheden kunnen zijn, dat men particuliere toestemming niet wil weigeren. Maar ze zouden niet aan alle eischen voldoen, b.v. dat een zoo groot mogelijk aantal leden der Maatschappij gelegenheid krijgt, er te werken. De vrije tandartsenkeuze in de ziekenfondsen wilden we ook hier doorvoeren ter bescherming der jongste collega's.

De heer B e r m a n bracht hulde aan de commissie, maakte opmerkingen over de lijsten en de strafmaatregelen en vroeg den heer B r u g m a n naar aanleiding van het geschrevene op bladz. 6, sub 6e: „Aan een zoo groot mogelijk aantal leden der Maatschappij zal op hunne aanvraag gelegenheid worden gegeven aan deze poliklinieken werkzaam te zijn.”

1e. hoe hij zich dit voorstelt (b.v. als alle plaatselijke collega's zouden willen meedoen,)

2e. inlichtingen over de plaatselijk vast te stellen welstandsgrens (of die b.v. op een hoogte staat met die van het ziekenfonds in die plaats).

De heer Brugman verwees den vorigen spreker naar de klein gedrukte woorden: „hoewel er naar zal worden gestreefd, zooveel mogelijk collegae aan deze poliklinieken werkzaam te doen zijn, spreekt het vanzelf, dat de medewerking afhankelijk moet worden gesteld van de mogelijkheid eener loonende exploitatie. Deze mogelijkheid wordt beoordeeld door de leiding der polikliniek, met beroep op het D.B., gehoord de Polikliniek-Commissie, dat in hoogste instantie beslist.”

Verder stond in 5e op bladzijde 6, dat bij meeningsverschillen in alle gevallen beroep op het H.B. openstond, dat in hoogste instantie zal beslissen.

Een loonende exploitatie zou er zijn, als een bevredigend aantal patiënten zou komen. Stijgt dit, dan zou er weer een collega meer bij tewerk gesteld kunnen worden. Dat zou geheel plaatselijk bekeken moeten worden. Het is afhankelijk van de grootere of geringere behoefte in zoo'n plaats.

De Voorzitter wilde ook iets aan de toekomst overlaten. Het was alleen de bedoeling het in de hand te houden. Laten we zien, hoe het polikliniekwezen zich ontwikkelt. Misschien zou men over weinige jaren inzien, dat die poliklinieken in het geheel niet getolereerd moesten worden, of dat er iets anders moest gevonden worden. We zullen ons werkelijk niet teveel kunnen vastleggen, maar de ontwikkeling afwachten.

De heer Brugman zeide, dat het de bedoeling was, de welstandsgrens niet hooger te doen zijn dan die van het ziekenfondswezen. In iedere plaats zou de afdeling zelf daar zeggingskracht in hebben.

De heer Van Doorn zou een inleiding over de behoefte aan poliklinieken toejuichen, als deze aangevuld kon worden met een inleiding van collega Margadant over het idee van de tandheelkundige voorziening van den Middenstand via de vereeniging, die daarvoor werd opgericht. Spreker vroeg, of beide voor dezelfde categorie patiënten zouden zijn.

De Voorzitter ontkende zulks, zegde toe te zullen overwegen, of het gewenscht is, deze kwestie in de volgende vergadering aan de orde te stellen.

De heer Brugman zeide, dat op de afdelingsvergaderingen te weinig leden aanwezig zijn, dan dat een voordracht van een lid der polikliniekcommissie hiervoor het gewenschte resultaat zou hebben.

De Voorzitter bracht de voorstellen inzake de poliklinieken in stemming. Zij werden met algemeene stemmen aangenomen.

De Voorzitter bracht dank en hulde aan de commissie.

De heer Sanders vroeg naar het bijbehorende Bindend Besluit.

De Voorzitter zeide, dat het huidige Bindend Besluit hetzelfde is, wat strekking betreft als dat, wat wij hebben, maar het was anders geredigeerd. Daarom zal het nog eens aan een referendum onderworpen worden. Daarom wordt het hier eerst nog eens aan de orde gesteld.

De heer Sanders zou er niet tegen stemmen, maar was van meening, dat het niet voldoende was. Spreker geloofde niet, dat met dit Bindend Besluit voldoende was uitgesproken, aan welke verplichtingen de reeds bestaande poliklinieken zouden hebben te voldoen. Hun aantal was verleden jaar een 40-tal, krachtens een gehouden enquête. Die zouden aan bepaalde bijzondere bepalingen moeten voldoen, genoemd op bladzijde 4 onderste alinea en op bladz. 5 bovenste alinea. Zouden zij dat niet doen, dan zouden sanctie's moeten volgen. De vergadering en het H.B. zouden waarschijnlijk bedoelen, dat hierop dezelfde sanctie's staan als in het algemeen gelden voor het oprichten van poliklinieken. Dan was het spreker's particuliere meening, dat deze sanctie's niet voldoende werden gedekt door het B.B. I-b, zooals hier voorgelegd. Meent het H.B., dat dit wel zoo is, spreker had reden om aan te nemen, dat zulks het geval is, dan vreest spreker, dat het de Maatschappij eenige moeilijkheden zal brengen, omdat deze kwestie niet voldoende wettelijk vaststaat, om die sancties te kunnen toepassen, die het H.B. wenschte.

De Voorzitter deed mededeeling van een wijziging in de redactie, voorgesteld van het Bindend Besluit, I-b. n.l. „het is den leden niet geoorloofd” te veranderen in „het is den leden of groepen der leden der N. M. t. B. d. T. niet geoorloofd”, enz. Spreker is van meening, dat de door den Heer Sanders bedoelde sanctie's voldoende gedekt worden door het Bindend Besluit.

De Voorzitter bracht het gewijzigde Bindend Besluit I-b en het ongewijzigde B.B. I-a in stemming.

Deze werden met algemeene stemmen aangenomen.

7. *Jaarverslag der Tandtechnische Commissie:*

Inleiding van den Voorzitter der Tandtechnische Commissie over de samenwerking met de Vereeniging van Laboratoriumhoudende Tandtechnici in Nederland.

(Deze inleiding wordt nader in extenso opgenomen).

Voorzitter: U hebt het rapport gelezen van de Commissie, waarvan collega Visser voorzitter is.

Naar aanleiding van het feit, dat ons gebleken is, dat er een onjuiste meening heerscht over wat wij willen met de samenwerking met laboratoriumhouders en loontrekkende tandtechnici, heeft de voorzitter der Tandtechnische Commissie zich bereid verklaard U hierover nader in te lichten.

Ik geef dus het woord aan collega Visser.

De heer *V i s s e r* begint met kritiek uit te oefenen op het feit, dat vele collegae zich voor de behandeling van bepaalde vraagstukken in de Maatschappij niet interesseeren, totdat plotseling de praktijk hen grijpt en zij voor moeilijkheden komen te staan. Zoo is het zeker ook met het vraagstuk der tandtechnici. Spreker zet uiteen hoe dit vraagstuk is ontstaan en gaat de categoriën na, waaruit deze toestand in den loop der jaren is gegroeid. Zijn conclusie is, dat, naast andere redenen, de hoofdoorzaak moet worden gezocht in een te groot aantal half geschoolde krachten in het tandtechnikers beroep.

Men zal moeten komen tot een regeling, waarbij den tandarts gegarandeerd wordt, dat zijn technisch werk door een bekwaam en daartoe behoorlijk opgeleid vakman zal worden uitgevoerd.

Verder zet spreker uiteen, hoe langzamerhand, gezien den economischen toestand, gezien den loonstandaard en gezien de geheele maatschappelijke vervorming, het instituut der tandtechnische laboratoria zich heeft ontwikkeld. Bij de laatst gehouden enquête bleek meer dan 70 % der Maatschappij-leden hun technisch werk te laten vervaardigen bij een laboratorium.

Bij zijn verdere beschouwing verdeelt spreker de tandtechnici in drie groepen:

- 1e. De groep der loontrekkende tandtechnici in dienst bij tandartsen.
- 2e. De groep der laboratoriumhouders.
- 3e. De groep van personeel in dienst der laboratoriumhouders.

Het is tot nu toe alleen gelukt met de groep van laboratoriumhouders contact te krijgen en daarmee, omdat zij in een verband aaneengesloten zijn, overeenkomsten en afspraken te maken.

Deze groep heeft zich, door een bindende bepaling in haar statuten, verplicht van de onbevoegde praktijk uitoefening af te zien en dit zelfde ook onvoorwaardelijk van hun geëmployeerden te eischen op straffe van onmiddellijk ontslag.

Dit is zeer belangrijk, als U bedenkt, dat 70 % van het tandtechnisch werk van de leden der Mij. in handen is van menschen, wien het absoluut verboden is de tandheelkunde onbevoegd uit te oefenen. Daarmee is voor deze groep gewonnen, wat wij nu al 15 à 20 jaar trachten te bereiken.

Spreker memoreert daarna, als gevolg van de gesloten overeenkomst met de *V. v. L. H. T.*, de oprichting van een z.g. „Contact-Commissie”, waarin drie tandartsen en drie laboratoriumhouders zitting hebben, die tot taak heeft de samenwerking praktisch uit te voeren.

Het spreekt vanzelf, dat bij die samenwerking, de belangen van beide groepen behooren te worden behartigd.

Verder zet spreker uiteen waarom het besluit is genomen, dat leden der Mij. hun werk alleen ter vervaardiging mogen opdragen aan een van de laboratoria aangesloten bij de *V. v. L. H. T.*

De voornaamste redenen zijn:

- 1e. Dat we de waarborg hebben, dat de leden der *V. v. L. H. T.* niet onbevoegd tandheelkunde uitoefenen.

2e. Dat deze zich verbonden hebben behoorlijk werk te leveren, zoodat ook de kwaliteit van het werk onder toezicht staat der V. v. L. H. T. en dus ook onder toezicht der Maatschappij.

3e. Dat zij niet een systeem van laboratorium voeren, waardoor de aanwas van tandtechnici zoo groot wordt, dat wij in de toekomst weer een nieuw gevaar te duchten hebben van een nieuwe groep van aangekweekte tandtechnici, die geen emplooi kunnen vinden.

Daarom is besloten, dat geen leerlingen meer mogen worden aangenomen en eerst zal worden afgewacht, wat met de bestaande krachten kan worden gedaan. Eerst als die uitgeput blijken, zal opnieuw worden begonnen leerlingen in het vak op te nemen.

Hiermede zou de zaak geregeld zijn, ware het niet, dat wij met bestaande toestanden rekening moeten houden.

Er zijn nog een aantal laboratoria, die om een of andere reden geen lid der V. v. L. H. T. zijn.

Zoolang deze toestand bestaat hebben wij de mogelijkheid van gelijkstelling in het leven geroepen.

Dat wil zeggen, dat elk bonafide laboratorium, dat aan de door ons gestelde eischen voldoet, door de Contact-Commissie gelijk kan worden gesteld met de leden der V. v. L. H. T.

Het moeilijkste en cardinale punt, zegt spreker, zijn de tarieven. Wij zullen moeten bepalen, wat de minimum betaling moet zijn voor tandtechnische prestaties, zoodat er voldoende winst overblijft voor een behoorlijk menschaardig bestaan van den betrokken tandtechnicus.

Gezien de groote verscheidenheid van toestanden heeft de Contact-Commissie gemeend voor de oplossing van dit punt een speciale commissie in het leven te moeten roepen bestaande uit 5 tandartsen en 5 laboratoriumhouders, waardoor alle verschillende schakeeringen daarin vertegenwoordigd kunnen zijn. Deze Tarief-Commissie heeft tot taak de Contact-Comm. te adviseeren over het invoeren van een minimum tarief, dat t.z.t. aan de goedkeuring der Algemeene Vergadering zal worden onderworpen. Dan komen wij, zegt spreker, aan het vraagstuk der loontrekkende tandtechnici, waarvan wij twee groepen kennen:

- 1e. De tandtechnici in loondienst bij de tandartsen.
- 2e. De tandtechnici in loondienst bij de laboratoriumhouders.

Wat de tweede groep betreft zullen wij met hen, via V. v. L. H. T. afspraken moeten maken, die behoorlijke arbeidsvoorwaarden voor deze groep garandeeren. Hiertoe kunnen wij echter eerst met succes geraken, als ook deze tandtechnici in een vereeniging zijn aangesloten, daar het niet aangaat over de belangen dezer groep te beslissen, zonder hen daarin te kennen.

De groep der tandtechnici in loondienst bij tandartsen geeft weinig moeilijkheden, zoolang deze voor hen kunnen blijven werken en zoolang het werk hun niet over het hoofd groeit.

Nu doet zich echter het feit voor, dat op een gegeven oogenblik blijkt, dat deze tandtechnicus het werk niet meer alleen af kan. Dan is tot nu

toe de oplossing geweest, dat de tandarts er een z.g. gipsjongen bijnam en daarin schuilt nu een groot gevaar. Na eenige jaren wordt deze kracht te duur en wordt ontslagen, vindt geen emplot en werpt zich op de onbevoegde praktijk.

Daarvoor moeten wij van U, leden der Maatschappij, een offer vragen ten bate van het algemeen belang en wij achten dit Uw plicht tegenover de professie. Daarom voorloopig geen gipsjongens of leerlingen meer aannemen. Vaak zijn er dan wegen te vinden om toch aan Uwe moeilijkheden tegemoet te komen en als U in een dergelijke situatie verkeert, wendt U dan tot de Contact-Commissie om advies.

Om echter tegemoet te komen aan aanvragen in zoover krachten beschikbaar zijn, is opgericht een plaatsingsbureau uitgaande van de Maatschappij en de V. v. L. H. T. gezamenlijk.

Tenslotte zegt spreker, wat betreft de loontrekkende tandtechnici kunnen wij met deze groep alleen onderhandelen, als zij zich hebben georganiseerd en hun vereeniging voldoet aan dezelfde eischen, die wij aan de V. v. L. H. T. gesteld hebben, nl.: het afzweren van de onbevoegde uitoefening der Tandheekunde.

Spreker beëindigt zijn inleiding met er op te wijzen, dat het de plicht van ieder Maatschappij-lid is met de Commissie er naar te streven, dat ieder Nederlandsch tandtechnicus zich lid weet van een gerespecteerd gilde, met een behoorlijk economisch bestaan en te helpen de werkprestaties der tandtechnici op te voeren tot een hoogte, waarop deze in staat zijn alle werkzaamheden, wat de moderne tandtechniek betreft, naar behooren te verrichten, in het belang onzer patiënten (krachtig applaus).

De Voorzitter brengt den inleider hulde en dank voor zijn uitvoerige uiteenzetting en zegt ook de Commissie dank voor het vele werk door haar verricht.

Van de gelegenheid vragen te stellen wordt door verschillende leden gebruik gemaakt, en deze worden door den inleider zeer uitvoerig beantwoord.

O.a. wordt gevraagd of het niet gewenscht is ook de lijst van gelijkgestelde laboratoria te publiceeren.

De inleider antwoordt hierop, dat tot nu toe nog alle laboratoria, die zich aangemeld hebben als lid der V. v. L. H. T. zijn aangenomen. Mochten er echter gelijkgestelde laboratoria komen, dan zullen deze zeker worden gepubliceerd.

Verder deelt hij op de vraag van een der leden mede, dat besloten is laboratoria, die voor het lidmaatschap der V. v. L. H. T. voorhangen, totdat de beslissing is gevallen, dezelfde rechten toe te kennen, alsof ze reeds waren aangenomen.

Publicatie in het Tijdschrift kan echter eerst geschieden als zij of als lid zijn aangenomen, of zijn gelijkgesteld.

Een ander lid vraagt of een tandheekkundige, die tevens laboratoriumhouder is, lid der V. v. L. H. T. kan zijn of gelijkgesteld kan worden.

De inleider antwoordt, dat deze geen lid der V. v. L. H. T. kan zijn, daar hierin alleen uitsluitend laboratoriumhouders kunnen zitten.

Wat de gelijkstelling betreft, wordt hierop niet vooruit te loopen, daar de Contact-Commissie daarover nog geen besluit genomen heeft. Hij acht persoonlijk zulks niet mogelijk, doch elk geval zal afzonderlijk moeten worden bekeken.

Tenslotte dankt de Voorzitter collega Visser nogmaals hartelijk voor de wijze, waarop hij de vragen heeft beantwoord.

Vervolgens deelt de Voorzitter mede, dat in de Tarief-Commissie zijn benoemd de heeren: De Beer, Mouljn, Kranenburg, v. d. Velde (Goes) en Teulings en in de Arbitrage-Commissie de heeren J. J. Backer Dirks en G. W. van der Linde.

14. *Plaatsbepaling volgende Algemeene Vergadering.*

Voorzitter vraagt of hieromtrent bepaalde wenschen bestaan.

Een der leden vraagt of het niet mogelijk is de Zomervergadering in Juli te houden, met het oog op de vacantiekaarten. Dit punt zal nader worden overwogen.

Het H.B. wordt gemachtigd de plaats der volgende Algemeene Vergadering te bepalen.

15. *Rondvraag.*

De opmerking wordt gemaakt, dat op deze vergadering, waarop zoo-vele belangrijke punten zijn ter sprake gekomen, verschillende H.B.-leden ontbreken en dat zelfs enkele afdelingsbesturen en commissies in het geheel niet vertegenwoordigd zijn.

Voorzitter zegt toe, dat hieraan nader aandacht zal worden geschonken.

Niets meer aan de orde zijnde, sluit de voorzitter met een woord van dank aan de aanwezigen de 32e Algemeene Vergadering.

De Redactie-Commissie:

J. J. BERKENBOSCH BERENDS.
BERTHOLD H. DE BEER.
J. A. SALOMONS.

ANALYTISCH VERSLAG

der 77e Hoofdbestuursvergadering op Zaterdag 14 December 1935 om 5 uur en Zondagochtend 15 December 1935 om 10 uur in het Amstel-Hotel te Amsterdam.

AGENDA:

1. Notulen der 76e H.B. vergadering.
2. Ingekomen stukken.
3. Voorstel der Afdeeling Rotterdam en O.
4. Voorstel tot contributievermindering voor collegae, die geen praktijk uitoefenen.
5. Voorstellen der Polikliniek-Commissie.
6. Voorstel der Afdeeling Rotterdam en O. inzake onbevoegde uitoefening der tandheelkunde.
7. Voorstellen der Afdeeling Noord-Holland.
8. Ontwerp-begrooting-1936.
9. Rondvraag.
10. Sluiting.

Voorzitter *Nord* opent om kwart over vijf de 77e H.B.-vergadering en heet de aanwezige H.B.-leden en hunne event. plaatsvervangers welkom.

Alvorens tot de behandeling der agenda over te gaan, doet hij uitvoerig mededeeling van verschillende bemoeiingen van het D.B. sedert de vorige H.B.-vergadering.

Vervolgens stelt hij aan de orde de notulen der 76e H.B.-vergadering. Naar aanleiding dezer notulen wordt door enkele leden opgemerkt, dat deze niet voldoen aan den eisch, dat men een volledig en juist beeld van het verhandelde krijgt. Men acht ze daarvoor hier en daar te beknopt. Besloten wordt dat in het vervolg de notulen wat uitvoeriger en nauwkeuriger zullen worden samengesteld en van een klapper zullen worden voorzien, waardoor het gemakkelijker wordt later één of ander punt na te slaan.

Daarna worden de notulen gearresteerd.

2. *Ingekomen stukken:*

a. Bericht van verhindering van de heeren *Brugman* en *Oddsens*.

b. Verzoek om goedkeuring van het gewijzigd huishoudelijk reglement der afdeling Noord-Holland. Het D.B. wordt gemachtigd over de goedkeuring te beslissen, nadat het reglement Mr. N o r d T h o m s o n heeft gepasseerd.

c. Schrijven van het Bestuur der Kliniek van Haagsche Tandartsen, waarin zij verklaren, op aandrang van het D.B., bereid te zijn de naam „H.A.T.A.N.D.” niet meer te voeren.

d. Uitnoodiging van de Ned. Vereeniging voor Sociale Tandheelkunde om deel te nemen aan de voorbereiding van een Congres over de verzorging van het kleuter-gebit.

Collega E i b r i n k J a n s e n zal worden verzocht in dit Comité van voorbereiding zitting te nemen. (Inmiddels heeft collega E. J. deze benoeming niet aanvaard en is in zijn plaats benoemd collega W. B e c k e r).

e. Schrijven van de Commissie voor Beroepsethiek inzake adverteeren. Op advies dezer Commissie zal in het Tijdschrift een waarschuwing aan de leden der Maatschappij worden opgenomen.

f. Schrijven van een afdelingsbestuur met verzoek om bijdrage uit de Maatschappij-kas in de kosten van den Afdelingsraad.

In het algemeen is men van oordeel, dat deze kosten moeten worden gedragen door betrokken partijen, tenzij het een zaak geldt van algemeen Maatschappij-belang.

Besloten wordt voor dit geval een gedeelte der kosten te vergoeden.

g. Rapport Mr. N o r d T h o m s o n i.z. vrijstelling van personeele belasting in verband met de Wet op de Omzetbelasting.

Zijn conclusie is, dat de kans op vrijstelling voor de sprekkamer gering is, doch dat de mogelijkheid bestaat, dat de Hooge Raad zijn meening t.o. van het begrip werkplaats heeft gewijzigd.

Men meent, dat in dezen voor den tandarts dezelfde overwegingen dienen te gelden als voor bijv. den oogarts, zoodat het aanbeveling verdient in dezen samenwerking te zoeken met de Mij. voor Geneeskunst. Mr. N o r d T h o m s o n zal intusschen nader de kans op succes onderzoeken.

h. Brief van een collega met de vraag of het toelaatbaar is zich te noemen: „specialist in obturatoren”.

Dit schrijven wordt in handen gesteld van de Commissie voor Beroepsethiek om advies uit te brengen aan het D.B., dat gemachtigd wordt deze zaak verder af te doen.

i. Brief van collega P a e s i, waarin hij dank zegt voor de gelukwensen bij zijn zilveren jubileum.

j. Bericht van de afdeling Amsterd' am, dat een lid wegens wanbetaling is geroyeerd.

3. Voorstel Afdeling Rotterdam:

Na eenige discussie wordt voor dit voorstel de volgende redactie aangenomen, dat op de Algemeene Vergadering zal worden ingediend:

„De leden der Mij. mogen voor waarneming, vervanging en assistentie in hun praktijk, voortvloeiende uit een overeenkomst met

eenig ziekenfonds of ander lichaam of voor dat deel hunner praktijk, waarvoor door of vanwege de Mij. beperkende bepalingen of eenigerlei andere voorwaarden worden gesteld, alleen gebruik maken van de diensten van leden der Mij., behoudens dispensatie van het Afdelingsbestuur”.

4. *Voorstel tot contributie-vermindering voor collegae, die geen praktijk uitoefenen.*

Na uitvoerige bespreking besloten dit voorstel als volgt geredigeerd op de Algemeene vergadering in te dienen:

„Leden der Mij., die geen praktijk uitoefenen, betalen per jaar een contributie van f 10.—, waarvan f 5,— aan den Mij-penningmeester wordt afgedragen.”

5. *Voorstellen der Polikliniek-Commissie:*

Behandeld worden de verschillende amendementen der afdelingen.

De redactie wordt hier en daar gewijzigd en het D.B. zal de geheele tekst nog nader herzien. Verder wordt besloten het gewijzigd Bindend Besluit, na aanvaarding door de Algemeene Vergadering, aan een referendum te onderwerpen.

8. *Ontwerp-begroting 1936:*

Na eenige vragen, die door den penningmeester worden beantwoord, wordt de ontwerp-begroting goedgekeurd.

Mede op verzoek van den penningmeester wordt besloten in het vervolg de kas te laten nazien door een accountant, wiens verklaring dan aan de Verificatie-Commissie zal worden overgelegd.

6. *Voorstel Rotterdam i.z. onbevoegde uitoefening.*

Besloten wordt het door Rotterdam samengestelde historisch overzicht over het vraagstuk der tandtechnici te laten multipliceren en voor de afdelingen kosteloos beschikbaar te stellen, nadat het eerst nog aan de H.B.-leden ter inzage is gezonden.

7. *Voorstellen van de Afdeling Noord-Holland:*

a. Tot het instellen van een Pers- en Propaganda-Commissie:

Na uitvoerige discussie blijkt het H.B. niet veel voor dit voorstel te gevoelen, zoodat besloten wordt het op de agenda der Algemeene Vergadering te plaatsen met een afwijzend prae-advies.

b. Om een circulaire te zenden aan pas afgestudeerden:

Ook dit voorstel wordt niet aanvaard en zal op de agenda geplaatst worden met een afwijzend prae-advies, tenzij de afdeling Noord-Holland er de voorkeur aan geeft het in te trekken.

Fonds voor Ziekenfonds aangelegenheden:

Naar aanleiding van een bespreking van het D.B. met Mr. N o r d T h o m s o n en een accountant wordt nogmaals van gedachten gewisseld over de vraag op welke basis een fonds voor ziekenfonds-aangelegenheden zal kunnen worden gesticht. Ter voorlichting der Algemeene Vergadering

wordt besloten, dat door den voorzitter der C.Z.C. over dit onderwerp een inleiding zal worden gehouden.

Tenslotte deelt de secretaris nog mede, dat het D.B. het voornemen heeft den vice-voorzitter der C.Z.C. te verzoeken op de a.s. Algemeene Vergadering een inleiding te houden over het ziekenfondsvraagstuk en aan den voorzitter der Commissie tot bestudeering van het vraagstuk der tandtechnici over de samenwerking der Maatschappij met de Vereeniging van Laboratoriumhoudende tandtechnici. De vergadering gaat hiermede accoord.

Nadat bij de rondvraag nog enkele punten zijn besproken, sluit de voorzitter om 2 uur de 77e H.B.-vergadering.

J. A. SALOMONS,
secretaris.

JAARVERSLAG OVER 1935

Mijnheer de Voorzitter, Dames en Heeren,

Het jaar 1935 is voor onze Maatschappij, de huidige omstandigheden in aanmerking genomen, niet ongunstig geweest. Het ledental, dat op 1 Januari 1935 — 823 bedroeg, was op 1 Januari 1936 gestegen tot 872. Waar in den loop van dit jaar 21 leden hun lidmaatschap hebben opgezegd, 3 leden zijn geroyeerd en 2 leden ons ontvielen door overlijden, zijn in totaal dit jaar dus 75 collega's tot de Maatschappij toegetreden, wat in vergelijking met 1934, toen het ledental slechts met 59 toenam, niet onbevredigend is te noemen, hoewel nog steeds te veel collega's buiten het Maatschappij-verband staan. Daarom nogmaals tot alle leden der Mij. het dringend verzoek hun bevriende collega's, die nog geen lid zijn, tot toetreding aan te sporen. Eerst als ongeveer alle collega's aangesloten zijn, kan de Maatschappij zijn volle kracht ontplooiën.

Deze 872 leden zijn als volgt over de afdelingen verdeeld:

afd. Amsterdam	132
N.-Holland	73
Den Haag en O.	118
Rotterdam en O.	117
Utrecht	70
N.-Brabant-Zeeland	76
Gelderland	92
Overijssel	55
Noord-Nederland	69
Limburg	33
't Gooi en O.	34
Ned. Indië	3

Totaal 872 leden.

Reeds in mijn vorig jaarverslag wees ik U op de moeilijke bestuurszaak onzer Maatschappij, die er, door de vele problemen, die zich tengevolge van de ongunstige economische toestanden dagelijks voordoen, zeker niet gemakkelijker op is geworden. Zij eischt van de besturende colleges de volle aandacht en toewijding en van de leden het begrip, dat het maken van bindende bepalingen vaak onvermijdelijk is, om de tandheelkundige verzorging van het Nederlandsche volk in goede banen te leiden. Ook op de agenda dezer Jaarvergadering treft U punten aan, die daarvan het noodzakelijk gevolg zijn en waarop ik straks nader hoop in te gaan.

Het Dagelijksch Bestuur kwam dit jaar 11 maal in vergadering bijeen, ongeacht meerdere besprekingen, die door voorzitter en secretaris, hetzij tezamen hetzij afzonderlijk, met personen of corporaties werden gehouden. Bovendien had op 10 September een conferentie met het D. B. der Mij. voor Geneeskunst plaats en op 15 October te 's-Gravenhage een bespreking met de dental-depouhouders.

Op onze verhouding tot de Mij. voor Geneeskunst zal ik nog nader terugkomen.

In de samenstelling van het D. B. kwam eenige wijziging, doordat collega *Van Hasselt* meende dat zijn tijd gekomen was plaats te maken voor een jongere kracht in het D. B. Hij werd door collega *Brugman* opgevolgd, die de functie van vice-voorzitter op zich nam, terwijl collega *Spoorenberg* als 2e secretaris-penningmeester zal fungeren.

De onderlinge samenwerking liet niets te wenschen over, zoodat het onder de krachtige en voortvarende leiding van onzen voorzitter mogelijk was vele vraagstukken te bespreken en maatregelen te treffen of voor te bereiden.

Dat niet elke maatregel, waaruit vaak persoonlijke verplichtingen voor de leden voortvloeien, met onverdeeld enthousiasme wordt begroet, behoeft niet te verwonderen. Het is niet wel mogelijk bepalingen en voorschriften te maken, waarmee de bijna 900 leden onzer Mij. het allen eens zullen zijn. In een groote organisatie als de onze is het nu eenmaal noodig, dat een minderheid zich bij de besluiten der meerderheid neerlegt in het vertrouwen, dat deze besluiten genomen moeten worden in het belang en tot bescherming van den tandheelkundigen stand in Nederland.

Het Hoofdbestuur vergaderde dit jaar driemaal en wel op 1 en 2 Juni ter voorbereiding der zomer-vergadering te Vlissingen; op 26 en 27

October ter bespreking der voorstellen voor de afdelingen en op 14 en 15 December ter voorbereiding dezer Jaarvergadering.

Ook in het Hoofdbestuur hadden enkele mutaties plaats, doordat de afdeling 's-Gravenhage en O. als tweede afgevaardigde, in de plaats van collega V a n H a s s e l t, benoemde collega S t u y; de afdeling Limburg, in plaats van coll. G e r a r d s, coll. D r e s e n naar het H.B. afvaardigde; de afdeling Utrecht, in plaats van coll. V a n d e r M o l e n, coll. V e r m o o t e n verkoos en ten slotte de nieuw opgerichte afdeling 't Gooi en O. coll. v. H e e m s k e r c k D ü k e r als afgevaardigde naar het H.B. zond.

Verder werd besloten de ereleden V a n H a s s e l t en S a n d e r s uit te noodigen de H.B.-vergaderingen door hun tegenwoordigheid op te luisteren, om zodoende bij de beraadslagingen tevens van hun rijke ervaring en helder oordeel te kunnen profiteren.

De agenda's waren steeds zoo wel gevuld, dat het noodzakelijk bleek telkens Zaterdag en Zondag te vergaderen.

In 1935 werden twee *Algemeene Vergaderingen* gehouden en wel de eerste, de Jaarvergadering op 26 en 27 Januari in het Jaarbeursgebouw te Utrecht en de tweede, de Zomer-vergadering, op 28 en 29 Juni in Hotel Britannia te Vlissingen.

Op de Jaarvergadering werden naast de vaste agendapunten behandeld: voorstellen van het H.B. i.z. verschaffing van tandheelkundige hulp aan den Middenstand en tot het aangaan van een overeenkomst met de Vereniging van Laboratoriumhoudende Tandtechnici in Nederland; verder een nadere toelichting van de voorwaarden, waarop toestemming door het D. B. zal worden verleend tot het oprichten van poliklinieken en mededeelingen van de Centrale Ziekenfonds Commissie.

Bovendien hadden verkiezingen plaats van voorzitter, secretaris en penningmeester der Mij. en van leden der C. Z. C., die allen in hun huidige functie werden herkozen.

Op de Zomervergadering werden de door het H. B. genomen besluiten, als gevolg van de op 10 April gesloten overeenkomst met de V. v. L. H. T., bekrachtigd en werden enkele voorstellen tot wijziging van het Huishoudelijk Reglement aanvaard.

Verder hield collega S a n d e r s, voorzitter van den Raad van Beroep, een rede over „Een en ander uit mijn ervaring in de Maatschappij-rechtspraak”, en collega B r u g m a n, voorzitter der Polikliniek-Commissie, een causerie over „Het polikliniekwezen in onze Maatschappij”.

Dank zij de uitmuntende zorgen van de Zeeuwsche regelingscom-

missie werd Zaterdagmiddag een schitterende boottocht gemaakt op de Schelde en werd de vergadering des avonds besloten met een uitstekend geslaagd gemeenschappelijk diner, opgeluisterd met zang en dans, in Hotel Britannia.

Over de Afdelingsverslagen kan ik kort zijn, daar deze in extenso zijn opgenomen in het Januari-nummer van het *Tijdschrift v. Thk.* Behoudens enkele wijzigingen in de samenstelling van besturen of commissies valt daaruit niets bijzonders te vermelden, alleen de jaarlijks geuite klacht, dat het bezoek op de afdelingsvergaderingen, over het algemeen nog te gering is. De afdelingsbesturen zullen stappen dienen te overwegen om dit bezoek te bevorderen.

Commissie-verslagen.

Het zij mij vergund U enkele mededeelingen te doen over de werkzaamheden der verschillende commissies, terwijl ik U voor de details verwijs naar de in het Januari-nummer van het *Tijdschrift* opgenomen verslagen.

Commissie van Beheer v. h. Steunorgaan.

Hoewel de balans per 1 November gunstig is, meent de penningmeester in zijn slotwoord de volgende opmerking te moeten maken:

„De gunstige resultaten van het afgelopen jaar mogen niet den indruk wekken, dat ons Steunorgaan floreert. Men bedenke, dat de contributies bij bedragen van 5 of 10 gulden binnenkomen, terwijl één steunverleening duizend of meer guldens kan kosten. Zolang ons kapitaal zoo gering is, dat we uit de rente niet vermogen te helpen, leven we op een vulkaan.

De medewerking van alle collega's is noodzakelijk om ons kapitaal uit te breiden. En ondanks de activiteit van onzen secretaris en van vele afdelings-correspondenten is er nog steeds een te groot aantal Maatschappij-leden geen contribuant van het Steunorgaan.”

Deze woorden van den penningmeester van het Steunorgaan wil ik gaarne krachtig onderstrepen door de leden der Mij., die nog geen lid van het Steunorgaan zijn, op te wekken zich aan te melden bij den secretaris, collega K r y n V e r h o e v e n te Rotterdam. Het bedrag Uwer contributie kunt U zelf bepalen en elke bijdrage is welkom!

Het Bemiddelings-bureau voor waarneming en assistentie in de praktijk heeft ook dit jaar vaak met succes zijn bemiddeling verleend. Opvallend is de sterke stijging in het cijfer van aanbiedingen tot praktijk-overname.

Uit het verslag van het *Incasso-bureau* blijkt, dat nog een veel te gering aantal collegae van de diensten van dit bureau gebruik maakt.

De Commissie voor Schooltandverzorging rapporteert, dat zij met succes haar pogingen voortzet, om op plaatsen waar door bezuiniging de schooltandverzorging is of dreigt te worden opgeheven, deze verzorging door particuliere bijdragen der ouders self-supporting te maken.

De O.- en E.-Commissie is dit jaar niet bijeen geweest en heeft dan ook niets te rapporteeren.

De Commissie voor de Nazorg deelt mede, dat in Den Haag de Nazorg, dank zij een finantieele regeling met het Tandheelkundig Instituut Denta, met succes kon worden voortgezet.

De Polikliniek-Commissie had tot taak de oorspronkelijke toelichting op het Bindend Besluit i.z. oprichting van poliklinieken te herzien, omdat deze aan duidelijkheid en volledigheid nog al wat te wenschen overliet. Na vele besprekingen in Algemeene Vergaderingen, H.B., D. B. en in de Commissie zelf, is zij tenslotte tot het ontwerp gekomen, dat U op de agenda dezer Jaarvergadering in bijlage II aantreft. Zij heeft er daarbij naar gestreefd de meeningsverschillen, die bij de besprekingen in de verschillende instanties naar voren kwamen, zooveel mogelijk te overbruggen. Na rijp overleg heeft zij in deze voorstellen de bepaling opgenomen, dat tot het oprichten van poliklinieken door particulieren door het D. B. (behoudens in bijzondere gevallen) geen toestemming meer zal worden verleend. Men beschouwe dit niet als een poging tot beperking der persoonlijke vrijheid, doch als een noodzakelijke maatregel om misstanden op het gebied van het polikliniekwezen in de toekomst zooveel mogelijk tegen te gaan. Om dezen maatregel echter ten volle te doen beantwoorden aan zijn doel, is ongetwijfeld de bonafide medewerking noodig van alle leden onzer Maatschappij, die de Commissie aan het eind van haar verslag dan ook vraagt.

De Commissie voor Beroepsethiek meldt, dat zij meerdere malen H.B., D. B., afdelingsbesturen, commissies, collega's en zelfs studenten met haar adviezen heeft gediend. Terecht merkt de Commissie aan het slot op, dat zij advies-college is en geen rechts-college, zoodat men bij haar niet aan het juiste adres is om gewaar te worden of leden der Mij. door het begaan van één of andere handeling al of niet zich hebben vergrepen t. o. der bepalingen van den Codex voor Beroepsethiek of van beroeps-ethische beginselen in het algemeen.

De Commissie voor den Middenstand memoreert het feit, dat op 24 Juli is opgericht de „Vereeniging tot Bevordering van Systematische Mond-

verzorging van den Middenstand", waarvan de Statuten bij K. B. van 13 September 1935 zijn goedgekeurd.

Hopelijk zal deze eerste definitieve stap in de richting der organisatie van tandheelkundige hulp aan den Middenstand blijken de juiste te zijn geweest.

De Centrale Ziekenfonds Commissie deelt mede, dat in het afgelopen jaar door haar veel inspannend en belangrijk werk is verricht. In vele gevallen werden contracten volgens Maatschappij-voorwaarden afgesloten en in een groot aantal plaatsen zijn de onderhandelingen nog gaande. De dalende conjunctuur waarin wij leven maakt het uiterst moeilijk meerdere financiële offers van de ziekenfondsen los te krijgen, teneinde tandheelkundige verzorging te kunnen invoeren, uitbreiden of verbeteren. Voetje voor voetje wint de meening veld, dat geen behoorlijke tandheelkundige hulp kan worden verleend, zonder dat daarvoor door de ziekenfondsen de benodigde gelden worden opgebracht.

Ik had gehoopt te kunnen vermelden, dat de overeenkomst met de Maatschappij voor Geneeskunst een feit is geworden. Helaas echter heeft de Zomervergadering dezer Maatschappij deze voorstellen tot samenwerking aangehouden tot een Buitengewone Vergadering in Januari, waarop het geheele ziekenfonds-vraagstuk besproken zal worden. We wachten dus maar weer rustig af!

In April ontving onze Maatschappij een uitnodiging van den Minister van Sociale Zaken om zitting te willen nemen in een Centrale Commissie voor het Ziekenfondswezen, waartoe tevens waren uitgenoodigd de Mij. v. Geneeskunst, de Mij. v. Pharmacie, de Federatie van Ziekenfondsen, de verschillende vakverbonden en enkele andere belanghebbende organisaties, ten einde de Regeering van advies te dienen i.z. de regeling van het ziekenfondswezen.

Wij verklaarden ons, evenals de Mij. v. Pharmacie en de Federatie, terstond bereid daaraan onze medewerking te verlenen, doch de Mij. v. Geneeskunst en de vakverbonden meenden, daar zij van den arbeid van een dergelijke commissie geen succes verwachtten, er niet aan te moeten deelnemen.

Inmiddels heeft de Mij. v. Geneeskunst met de vakverbonden een Centrale Ziekenfondsraad opgericht, waarin dus alleen de medici en vertegenwoordigers der vakverbonden, gelijkelijk verdeeld, zitting hebben, met voorbijgaan dus van apothekers en tandartsen.

Door ons, zoowel als door de Maatschappij v. Pharmacie, werd hier-tegen schriftelijk en mondeling vergeefs krachtig protest aangeteekend.

Wel is, op initiatief van onzen voorzitter en daartoe uitgenoodigd door ons D. B., een samenspreking gehouden met de Dagelijksche Besturen van de Maatschappij v. Geneeskunst en de Mij. v. Pharmacie, waarbij een voorstel werd aanvaard, om tot inniger samenwerking te komen op ziekenfondsgebied, doch de toekomst zal moeten leeren of deze samenwerking tastbare resultaten zal kunnen opleveren.

Ook de opmerking door Z. E. den Minister van Sociale Zaken in de Tweede Kamer gemaakt, dat zoo belanghebbenden er zelf niet voor zorgdragen, de Regeering ertoe zal moeten overgaan in het ziekenfondswezen ordenend op te treden, kan ons vooralsnog niet volkomen gerust stellen. Misschien zal deze opmerking van den Minister ertoe leiden, dat belanghebbenden het, t. o. van het ziekenfonds-vraagstuk, in de naaste toekomst eens worden.

Doorwerken en rustig afwachten is ook hier de boodschap.

Tenslotte maakt de *Commissie tot Bestudeering van het Tandtechnikers-vraagstuk* gewag van een door haar gehouden enquête om te komen tot registratie van alle tandtechnici werkzaam voor leden der Mij.

Op de samenwerking in de Contact-Commissie met de V. v. L. H. T. zal ik hier niet verder ingaan, daar de voorzitter dier commissie, collega Jan Visser, U op deze vergadering daarover uitvoerige mededeelingen zal doen.

Mij is echter gebleken, dat nog vele onzer leden zich, t. o. van deze samenwerking, een volkomen verkeerd begrip hebben gevormd. De opvatting, die nog al eens schijnt te worden verkondigd, dat deze samenwerking zou leiden tot een monopolie voor de V. v. L. H. T. getuigt van zoo'n volkomen gebrek aan inzicht in dit vraagstuk, dat ik hoop, dat het collega Visser in zijn causerie zal mogen gelukken, deze verkeerde opvatting, althans bij zijn toehoorders, te doen verdwijnen. De Commissie ziet deze samenwerking, die zoo spoedig mogelijk ook zal worden uitgebreid tot een georganiseerde groep van bonafide loontrekkende tandtechnici, als de eenige juiste weg om in de toekomst orde te scheppen in den chaos van het tandtechnikers-vraagstuk, met alles wat daaraan vastzit.

Aan het einde gekomen van mijn mededeelingen over de verschillende Commissies, wil ik van deze plaats, namens de Maatschappij, dank zeggen aan alle collegae, die hun kennis en tijd beschikbaar hebben gesteld, om in verschillende functies de belangen onzer Maatschappij op zoo uitnemende wijze te dienen.

Ook dit jaar hebben weer verschillende collega's hun zilveren jubileum herdacht. Het is langzamerhand niet wel meer doenlijk een ieder persoonlijk daarmede te complimenteeren, zoodat ik meen te kunnen volstaan met hen allen van deze plaats onze welgemeende hulde te brengen. Voor één collega meen ik echter een uitzondering te moeten maken en wel voor H. G. P i t s c h, die zich vele jaren, als mijn ambtsvoorganger, geheel belangeloos, met groote toewijding aan die taak heeft gegeven en die op 13 Mei j.l. zijn 25-jarig jubileum herdacht, doch zich aan elke openbare huldiging heeft onttrokken. Namens het Hoofdbestuur werd hem op dien dag een blijvend souvenir aangeboden. Wij zijn hem voor zijn werk grooten dank verschuldigd.

En ten slotte, dames en heeren, nog enkele mededeelingen over de onbevoegde uitoefening der tandheelkunde.

Zooals U wellicht bekend zal zijn, hebben de z.g. gedupeerde tandtechnici dit jaar wederom getracht, door middel van een adres aan de Tweede Kamer, gedaan te krijgen, dat zij alsnog, hetzij door het organiseren eener cursus, hetzij door het instellen van een nieuw examen, in de gelegenheid zouden worden gesteld een prothetische bevoegdheid te verkrijgen.

Naar aanleiding van de discussies daarover in de Tweede Kamer hebben wij in Februari, namens de Maatschappij, een request gezonden aan den Minister van Sociale Zaken, met het dringend verzoek de onbevoegde uitoefening der tandheelkunde, die eer toe- dan afneemt, met krachtiger maatregelen te bestrijden.

Verder hebben de leden der Examen-commissie, dus zoowel de tandartsen als de tandheelkundigen, die destijds het examen der tandtechnici hebben afgenomen, in een adres aan de Tweede Kamer protest aangeeteekend tegen de uitlatingen van enkele Kamerleden, dat bij dit examen onregelmatigheden zouden hebben plaats gevonden.

Na het optreden van den nieuwen Minister van Sociale Zaken hebben de Voorzitter en ik onze opwachting bij Z. E. gemaakt en hadden daarbij gelegenheid onze inzichten over de kwestie der onbevoegde uitoefening der tandheelkunde uiteen te zetten.

Uit de laatst gehouden debatten over dit onderwerp in de Tweede Kamer zal het U bekend zijn, dat Z. E. heeft gezegd, dat van de zijde der Regeering in dezen geen stappen meer zijn te verwachten.

Intusschen wordt o.i. door de autoriteiten nog lang niet met voldoende kracht tegen de wetsovertreders opgetreden, zoodat wij niet zullen nalaten de Inspectie van het Geneeskundig Staattoezicht op de

bestaande wantoestanden te wijzen, in de hoop, dat tenslotte de aanhouder wint en de wet wordt geërbiedigd.

U bekende gevallen van onbevoegde uitoefening, liefst door bewijzen, gestaafd, gelieve U te zenden aan het secretariaat der Maatschappij opdat wij deze aan den betreffenden Inspecteur der Volksgezondheid kunnen doorzenden. In hoeverre de Inspectie aan deze klachten gevolg geeft, kan ik U niet mededeelen, daar daarover geen nadere inlichtingen schijnen te mogen worden verstrekt.

Hiermede, dames en heeren, ben ik gekomen aan het einde van mijn jaaroverzicht en dank ik U voor het geduld, waarmede Gij mij hebt willen aanhooren.

In de hoop, dat wij bij de uitoefening van de vaak zoo moeilijke bestuurstaak onzer Maatschappij op Uw aller welwillendheid en belangstelling mogen rekenen, gaan wij vol moed en vertrouwen de toekomst tegemoet.

J. A. SALOMONS,
secretaris.

Lijst van candidaat-leden:

Eventueele bezwaren moeten binnen vier weken worden ingediend bij den Secretaris der Maatschappij. — (art. 2 H.R.)

Mevr. Dr. F. Picard-Gerson,	Amsterdam,	(afd. Amsterdam)
C. van Vlaardingen,	Rijk-Haarlemmermeer,	(afd. N.-Holland)
W. J. Augustijn,	Velp,	(afd. Gelderland)
R. S. Postma,	Enkhuizen,	(afd. N.-Holland)
J. J. Spijkman,	Utrecht,	(afd. Utrecht)
J. Schol,	Doorn	(afd. Utrecht)
Mej. H. Rozelaar,	Oss	(afd. N. Brabant-Zeeland).
J. A. Rademaker,	Bilthoven,	(afd. Utrecht)
Dr. C. Haas,	Den Haag,	(afd. 's-Gravenhage en O.).
L. G. Bosma,	Groningen,	(Afd. Noord-Nederland).
T. J. van Heelsbergen,	Utrecht,	(afd. Utrecht)
A. Simons,	Den Haag,	(afd. 's-Gravenhage en O.).

Uitslag referendum.

Uitgebracht zijn 331 stemmen, daarvan 301 stemmen vóór en 30 tegen Bindend Besluit Ia. en 296 stemmen vóór en 35 tegen Bindend Besluit Ib.

Beide B.B. zijn dus met groote meerderheid van stemmen aangenomen en zijn vanaf 1 April 1936 in werking getreden.

J. A. SALOMONS,
secretaris.

VEREENIGING VAN LABORATORIUMHOUDENDE
TANDTECHNICI IN NEDERLAND

Secretariaat: Druivenstraat 14, 's-Gravenhage

Telefoon 339577 — Postrekening 217307

Lijst der aangesloten Laboratoria.

H. C. Stikkel	Alkmaar
Th. J. Heins	Amersfoort
K. W. Witteveen en J. H. Meeuwis	Amstelveen
Amst. Tandt. Lab. NV. J. C. Adriaansen	Amsterdam
L. M. Fritz Jr.	Amsterdam
„Orthodontie” Tandtechn. Lab. C. L. Baak	Amsterdam
K. H. F. Rammelt Jr.	Amsterdam
J. A. Dürschke Jr.	Amsterdam
E. Thomas	Amsterdam
J. van Wezel	Amsterdam
B. Burghoorn	Apeldoorn
Th. Capetti	Arnhem
J. Teunissen	Arnhem
Gebr. Tolmeijer	Arnhem
C. Limburg	Baarn
P. Backes	Bergen op Zoom
G. M. L. Augustijn	Bussum
D. Bosman	Bussum
Joh. Schouten	Delft
H. J. Hovinga	Dordrecht
J. H. Kemp	Dordrecht
A. C. van Dommelen	Gouda
J. Appelhof	Groningen
Max Reneman N.V.	
F. Siemer	Groningen
A. F. J. Bernard	Den Haag
N.V. Moerhuis & Segboer	Den Haag
W. Neefs	Den Haag
Jac. Poot	Den Haag
K. Fleischmann	Haarlem
W. Geuzebroek	Haarlem
J. v. d. Kuy	Haarlem
M. Takken	Haarlem
J. J. Verharen	Heerlen
B. J. de Wit	Den Helder
Gooisch Tandtechn. Lab. L. P. H. v. d. Berg	Hilversum
Hilversumsch Tandtechnisch Lab. J. Jacobs	Hilversum

H. Kooistra	Leeuwarden
A. L. van Bergen Henegouwen	Leiden
Gebr. Mueller	Maastricht
M. Broere	Rotterdam
G. Halvax	Rotterdam
C. Th. Leenders	Rotterdam
L. E. Roelofsen	Rotterdam
Rotterdamsch Tandtechn. Lab. W. A. Tieleman	Rotterdam
B. H. Cohen	Tilburg
Jos. Helwes	Tilburg
P. C. A. Broek	Utrecht
H. Hopman	Utrecht
A. Meyer	Utrecht
C. Veth	Utrecht
E. Thomas	Velsen
S. A. May	Winschoten
J. Siesling	Zwolle

Uit het lidmaatschap ontzet : P. Bouwmeester te Bussum.

EENIGE GEGEVENS EN WENKEN.

1. Het algemeen secretariaat der Maatschappij is gevestigd Anton Mauvelaan 9, Bussum, telef. 3225.
2. Voor assistentie, waarneming of overname van praktijk zich uitsluitend te wenden tot het Bemiddelingsbureau. Leidster: Mej. Chr. D u l l e m o n d, Heerenstraat 46, Utrecht.
3. De Redactie van het Tandheelkundig Jaarboekje is gevestigd Anton Mauvelaan 9, Bussum.
4. Het Incasso-bureau van de maatschappij staat onder leiding van Mr. G. H. E. N o r d T h o m s o n, Turfmarkt 8, Leiden.
5. De penningmeester van het steunorgaan der Mij. is J. J. B a c e D i r k s, Hoogstraat 219a, Rotterdam. Gelden te remitteeren aan de Twentsche Bank, rekening letter S van J. J. B a c k e r D i r k s of de postrekening van den penningmeester nr. 248849.

6. Aanvragen voor de ongevallen- en ziekteverzekeringsspolis op de speciale Maatschappij-voorwaarden, te richten aan de directie der verzekeringsbank: de Nieuwe Eerste Nederlandsche, Prinsessegracht 13, den Haag.

7. Den leden der Mij. wordt dringend verzocht geen persoonlijke besprekingen met een ziekenfonds te voeren, alvorens vooraf inlichtingen te hebben ingewonnen bij de betreffende afdelings-ziekenfondscommissie. — Dit voorkomt latere moeilijkheden!

8. Collegae, die het voornemen hebben een praktijk over te nemen, waaraan een ziekenfonds-praktijk verbonden is, worden, in hun eigen belang, aangeraden, alvorens daartoe over te gaan, inlichtingen in te winnen bij de Centrale Ziekenfonds-Commissie.

9. Het secretariaat der Centrale Ziekenfondscommissie is gevestigd bij W. van Eupen, van Bijleveldsingel 1, Nijmegen.
